

Broj: 04-1-28-1-4/11-23

Upravni odbor Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona na sjednici održanoj 24.02.2023. godine donosi:

IZVJEŠTAJ O RADU

Službe za zapošljavanje HNK za period od 1. 1. do 31. 12. 2022.

Uvod

Izvještaj o radu Službe za zapošljavanje HNK (u daljnjem tekstu: Službe) za 2022. rađen je u skladu s članom 12. i 17. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica FBiH i članu 8. Statuta Službe.

Izvještaj je namijenjen članovima Upravnog odbora Službe koji ga razmatraju i usvajaju, a nakon usvajanja i Federalnom zavodu za zapošljavanje. S osnovnim sadržajem izvještaja upoznat će se Vlada HNK odnosno odgovarajuća ministarstva. To se odnosi i na sva općinska vijeća gdje djeluju biro i rada Službe.

Podaci, rezultati i presjek stanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja poslužit će i drugim organima i institucijama koje, direktno ili indirektno, utječu i zatim prate pojave i tendencije u tom području.

Pri izradi izvještaja korišteni su: vlastiti podaci Središnjeg ureda Službe i njezinih biroa rada prema općinama, podaci odjela gospodarstva općinskih vijeća, podaci Porezne uprave Federacije BiH, zvanični statistički podaci te podaci organa i službi koje egzistiraju na tom području.

U izvještaju je aktivnost Službe prezentirana po osnovnim ustanovljenim funkcijama.

Opće napomene

Služba je registrovana kod nadležnog suda kao javna ustanova, čiji su poslovi od posebnog društvenog interesa. Ti su poslovi utvrđeni Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica, Odlukom o osnivanju Službe te Statutom Službe.

Njihov se sadržaj osobito odnosi na: vođenje evidencije na području zaposlenosti i zapošljavanja, informiranje nezaposlenih i drugih lica o mogućnosti zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju, rješavanje prava na osnovu nezaposlenosti, posredovanje u zapošljavanju u inozemstvu i zapošljavanje stranaca, provođenje međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma u području zapošljavanja, organiziranje profesionalnog usmjeravanja i stručnog osposobljavanja nezaposlenih lica, praćenje demografskih kretanja na tom području, donošenje programa i planova za ostvarivanje utvrđene politike zapošljavanja, saradnju s obrazovnim ustanovama radi usklađivanja obrazovnih programa s kadrovskim potrebama poslodavaca.

Donošenjem Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica došlo je do reorganizacije ranijih službi zapošljavanja u FBiH pa su formirane kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod za zapošljavanje.

Služba za zapošljavanje u našem kantonu formalno je osnovana donošenjem Odluke o osnivanju Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona, broj: 02-01-VI-036/02 od 28. 3. 2002. („Službene novine HNK” broj 2/02) ali je iz više razloga praktično počela s radom 1. 7. 2003.

Služba djeluje na području sljedećih općina: Čapljina, Čitluk, Jablanica, Konjic, Neum, Prozor-Rama, Ravno i Stolac, gdje ima svoje organizacijske dijelove – biroa rada te na području grada Mostara kroz dva odjeljenja.

Statistički pokazatelji stanja i promjena u evidentiranoj nezaposlenosti

Stanje u evidenciji nezaposlenih lica

Kretanje broja nezaposlenih lica u zadnjih deset godina u HNK-u (2013. - 2022.) vidljiv je iz sljedeće tabele:

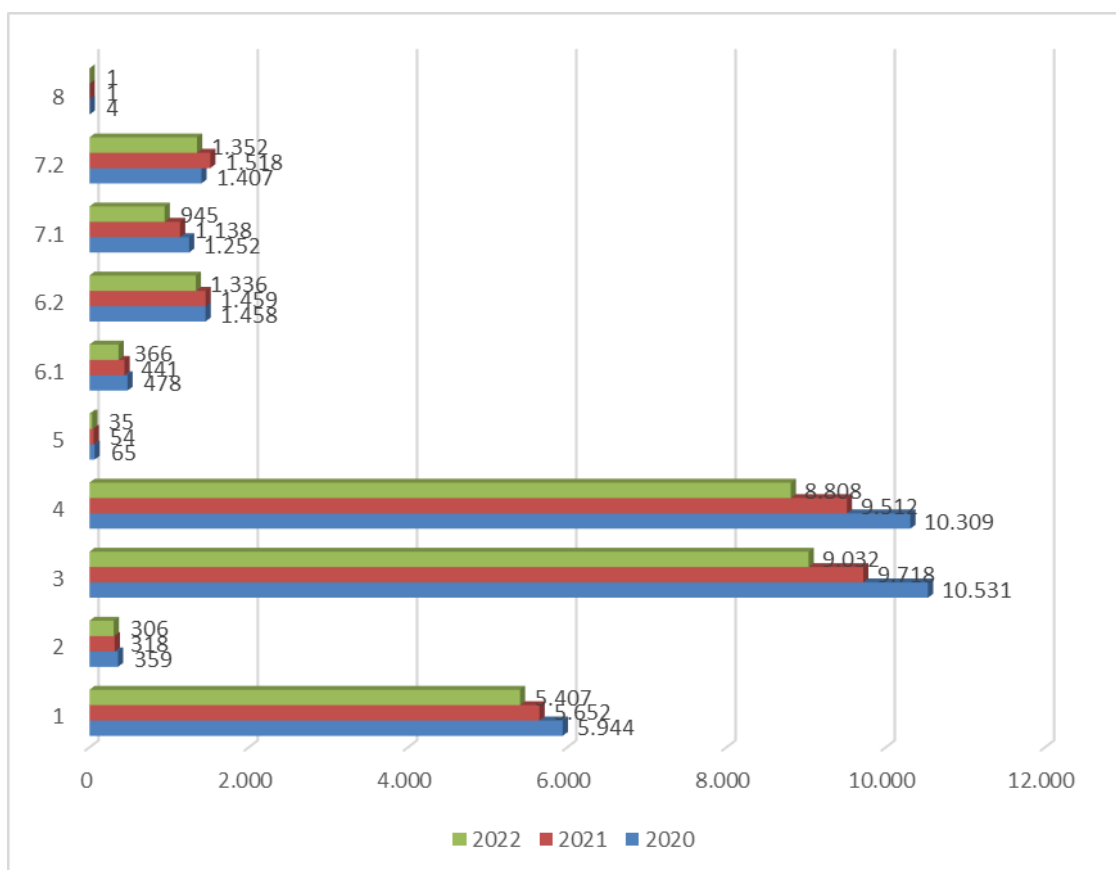
BIRO RADA	BROJ NEZAPOSLENIH LICA PO GODINAMA (stanje na dan 31. 12. navedenih godina)									
	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
FEDERACIJA BiH	391.942	392.265	389.865	372.207	349.699	329.907	307.864	323.244	299.717	284.842
UKUPNO HNK	32.550	33.818	34.453	33.327	32.183	30.703	29.755	31.807	29.811	27.588
ČAPLJINA	3.179	3.359	3.487	3.376	3.283	3.006	2.911	3.169	3.046	2.864
ČITLUK	2.496	2.513	2.682	2.700	2.708	2.663	2.598	3.185	2.991	2.592
JABLANICA	2.257	2.358	2.367	2.293	2.132	2.118	1.985	2.120	1.949	1.796
KONJIC	3.929	4.170	4.088	4.128	3.973	3.842	3.709	3.824	3.599	3.240
MOSTAR	16.216	16.876	17.232	16.325	15.680	14.926	14.535	15.378	14.190	13.261
NEUM	421	390	429	403	376	356	339	358	362	366
PROZOR-RAMA	1.917	1.990	1.981	1.980	1.946	1.861	1.794	1.813	1.832	1.786
RAVNO	32	35	37	38	40	39	37	38	40	39
STOLAC	2.103	2.127	2.150	2.084	2.045	1.892	1.847	1.922	1.802	1.644

Na dan 31. decembra 2022. u evidenciji nezaposlenih lica nalazilo se 27.588 lica. U odnosu na kraj 2021. - tada se na evidenciji nalazilo 29.811 nezaposlenih lica, smanjen je broj za 2.223 lica ili za 7,46 %.

Struktura nezaposlenih lica prema stepenima stručnog obrazovanja na dan 31. 12. 2022. je sljedeća:

BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	2.864	1.608	462	46	1.022	912	8	52	112	66	184	0
ČITLUK	2.592	1.456	180	1	1.039	934	1	37	128	61	211	0
JABLANICA	1.796	1.046	426	31	613	540	4	17	65	74	26	0
KONJIC	3.240	1.851	1.157	13	1.006	770	1	20	161	68	44	0
MOSTAR	13.261	7.218	2.377	192	3.826	4.593	15	205	734	601	717	1
NEUM	366	171	40	1	139	128	2	2	22	6	26	0
PROZOR-RAMA	1.786	939	468	9	712	448	1	14	52	19	63	0
RAVNO	39	22	7	0	14	11	0	1	1	2	3	0
STOLAC	1.644	820	290	13	661	472	3	18	61	48	78	0
UKUPNO	27.588	15.131	5.407	306	9.032	8.808	35	366	1.336	945	1.352	1

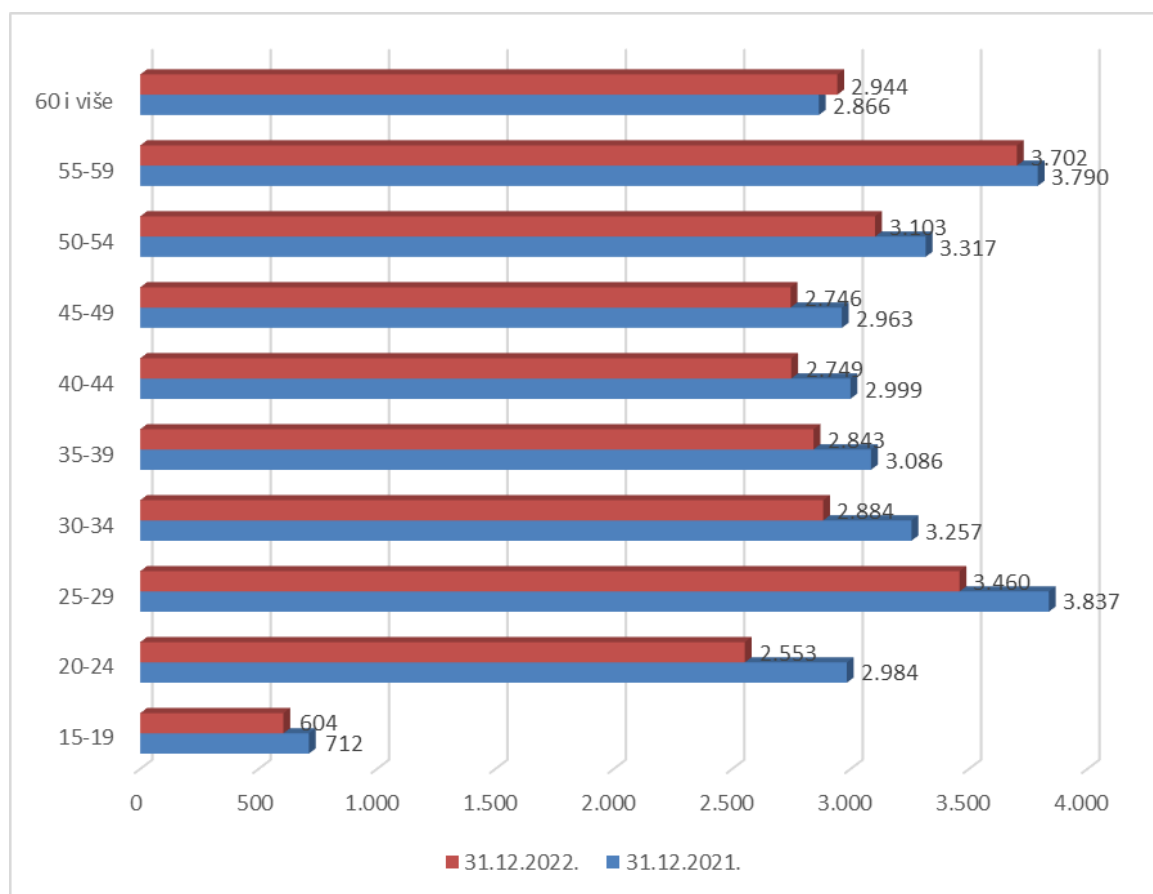
U sljedećem prikazu vidljive su promjene u broju nezaposlenih lica u odnosu na stepen stručnog obrazovanja u 2020., 2021. i 2022.

Najbrojnija zanimanja u pojedinim stepenima obrazovanja su:

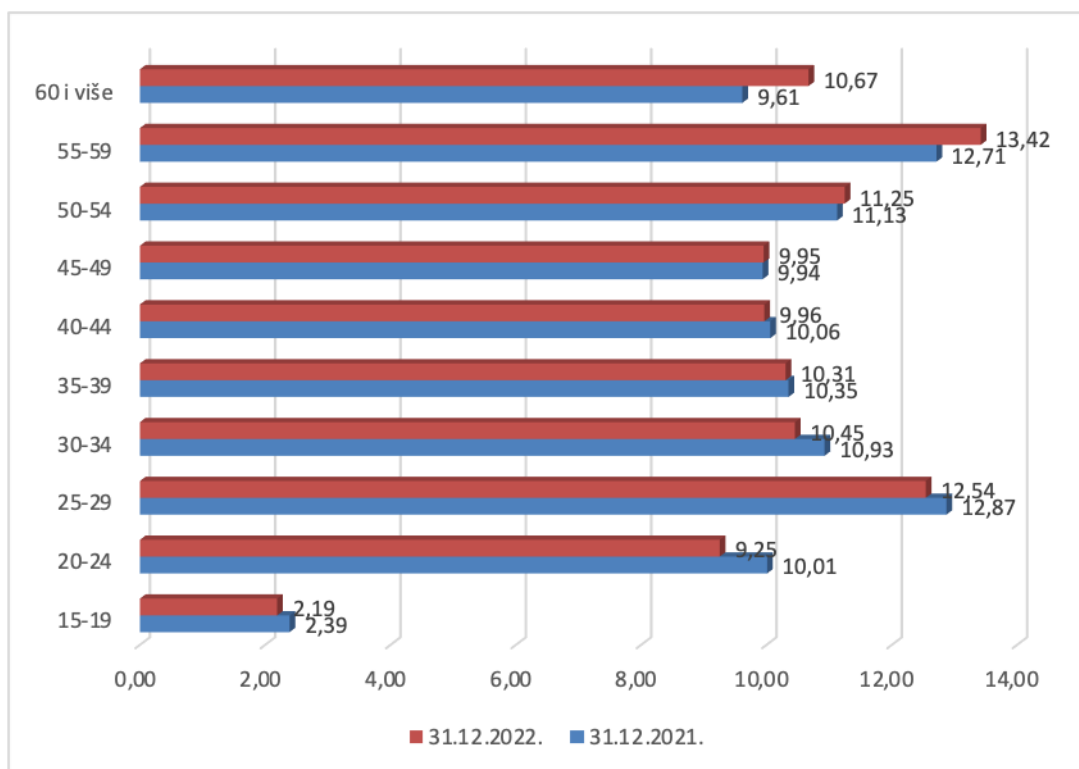
STEPEN 1 i 2	radnici za jednostavne poslove 5.407, pomoćnik u kuhinji 52, daktilografi 39, radnici u tekstilnoj proizvodnji 29, krojač 19, pomoćni cvjećar 18, moler 12, pomoćni zidar 9 itd.
STEPEN 3 i 5	prodavač 1.636, frizer za žene 818, kuhar 769, bravar 639, automehaničar 563, konobar 528, kovinotokar 348, vozač teretnog vozila 224 itd.
STEPEN 4	ekonomski tehničar 1.567, maturant gimnazije 1.455, mašinski tehničar 694, turistički tehničar 477, medicinska sestra 446, elektrotehničar 421, poljoprivredni tehničar 335, tehničar cestovnog saobraćaja 315 itd.
STEPEN 61 i 62	ekonomist 187, pravnik 165, kriminalist 71, fizioterapeut 66, informatičar 63, učitelj predškolske djece, građevinski inženjer 45, socijalni radnik 34, inženjer računarstva 32, inženjer medicinske radiologije 29 itd.
STEPEN 71, 72 i 8	pravnik 294, ekonomist 183, profesor engleskog jezika 131, inženjer agronomije 106, pedagog 86, mašinski inženjer 75, profesor fizičke i zdravstvene kulture 72, kriminalist 64 itd.

Usporedba starosne strukture nezaposlenih lica u evidenciji za 2021. i 2022. izgleda ovako:

U skoro svim dobnim kategorijama smanjio se broj nezaposlenih lica. Iz prethodnog je prikaza vidljivo da se razlika u broju nezaposlenih lica u dvije posmatrane godine smanjuje s povećanjem starosne dobi, a u kategoriji 60 godina i više - broj nezaposlenih čak je i veći nego u 2021.

Ako podatke posmatramo u udjelima (postotcima) zastupljenosti pojedinih starosnih skupina u odnosu na ukupan broj nezaposlenih lica, situacija je sljedeća:

Nezaposlenih lica u dobi do 30 godina je 24 %, a to je za 1,3 % manje u odnosu na prethodnu godinu.

Udio nezaposlenih u dobi od 30 do 40 godina iznosi 20,8 %, što je manje za 0,5 % u odnosu na 2021.

Kategorija preko 50 godina učestvuje sa 35,5 % u ukupnom broju nezaposlenih lica, i radi se o povećanju od 2,05 %. Evidencija nezaposlenih lica „stari“, i to dodatno uslozjava problem zadovoljavanja potreba na tržištu rada. Jedno od rješenja ovog problema jest organiziranje provođenja obuka za tražene poslove u sistemu cjeloživotnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, za što je potrebna uređena zakonska regulativa i stabilan sistem obrazovanja ovog tipa, što trenutno nije slučaj.

U sljedećoj tabeli predstavljen je broj nezaposlenih lica prema vremenu čekanja na zaposlenje:

UKUPNO	VRIJEME ČEKANJA NA ZAPOSLENJE									
	do 6 mjeseci	6 - 9 mjeseci	9 - 12 mjeseci	12 - 18 mjeseci	18 - 24 mjeseci	2 - 3 godine	3 - 5 godina	5 - 7 godina	7 - 9 godina	preko 9 godina
2021. 29.811	4.205	1.181	1.166	2.331	2.078	3.180	3.519	2.194	1.761	8.196
2022. 27.588	4.547	1.209	994	1.692	1.199	2.635	3.608	2.245	1.498	7.961

Broj nezaposlenih lica koje traže prvo zaposlenje bio je 8.208 ili 29,75 %, od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih lica. U odnosu na kraj 2021. njihov broj je manji za 748 lica. Broj žena koje prvi put traže zaposlenje je 4.793 ili 17,37% od ukupnog broja nezaposlenih lica.

Prema radnom stažu, broj nezaposlenih lica je sljedeći:

UKUPNO	RADNI STAŽ								
	do 1 godine	1 - 5 godina	5 - 10 godina	10 - 15 godina	15 - 20 godina	20 - 25 godina	25 - 30 godina	30 - 35 godina	preko 35 godina
19.380	4.948	6.380	3.449	2.169	1.152	683	381	159	59

Iz pregleda je vidljivo da na evidenciji ima 2.434 nezaposlena lica koja imaju više od 15 godina radnog staža, a to predstavlja 8,82 % ukupnog broja nezaposlenih lica na evidenciji.

Prema narodnosti, nezaposlena lica su se izjasnila kako slijedi:

UKUPNO	NARODNOST									
	BOŠNJAK	HRVAT	SRBIN	SLOVENAC	ALBANAC	CRNOGORAC	MAKEDONAC	ŽIDOV	ROM	OSTALI
27.588	14.271	12.063	666	4	93	3	3	1	212	272

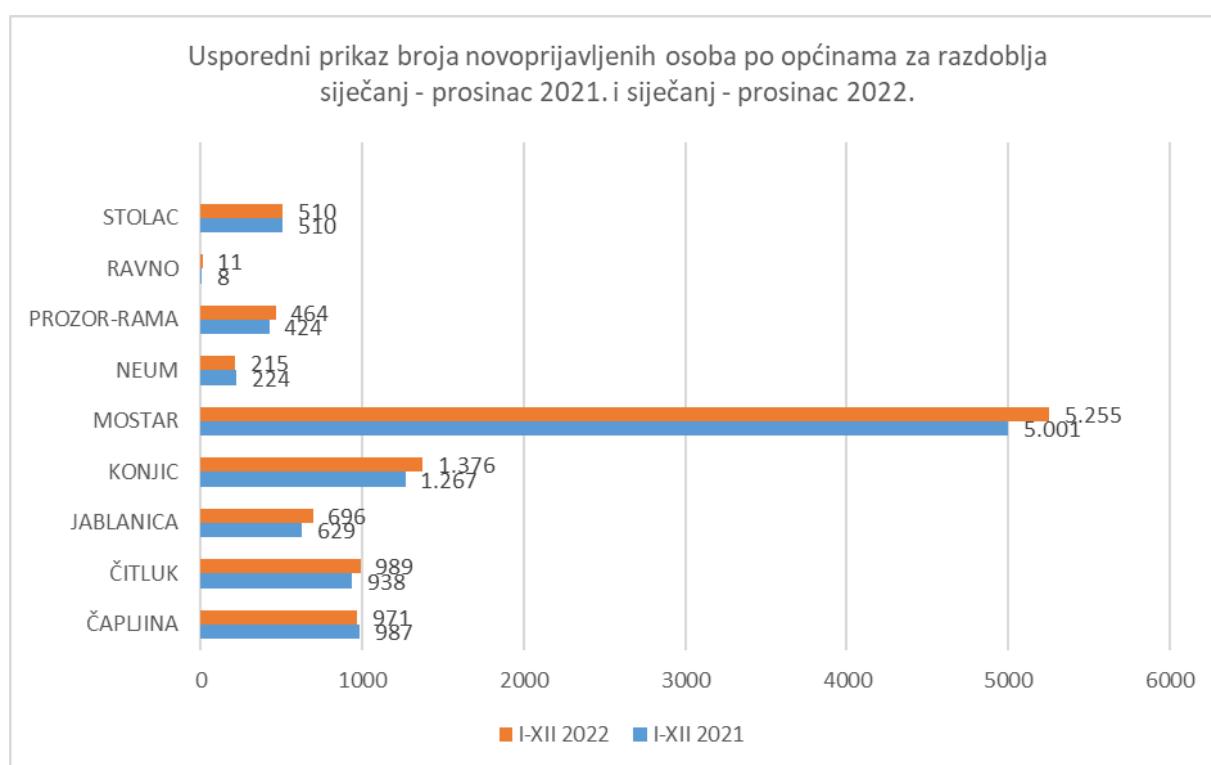
U evidenciji se nalazi ukupno 3.502 demobilisanih branilaca kao i 738 članova obitelji poginulih i nestalih branilaca. U ukupnom broju nezaposlenih lica, koncem decembra nalazi se: 333 ratna vojna invalida, 189 lica s faktorom otežane zapošljivosti i 388 ostalih invalida.

Prijavljivanje u evidenciju

Tokom 2022. u evidenciju nezaposlenih lica u biroima rada Službe prijavilo se ukupno 10.487 lica. U odnosu na proteklu godinu to je više za 499 lica ili za 5 % i 11,70% manje od godišnjeg planiranog broja.

Struktura novoprijavljenih nezaposlenih lica prema stepenu obrazovanja je sljedeća:

BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	971	563	103	9	300	331	2	11	66	26	122	1
ČITLUK	989	599	39	1	292	287	1	8	88	52	221	0
JABLANICA	696	314	88	7	243	216	1	7	53	54	27	0
KONJIC	1.376	658	264	1	408	434	2	12	151	49	55	0
MOSTAR	5.255	2.766	467	26	1.159	1.940	4	67	558	331	701	2
NEUM	215	93	11	0	74	80	2	1	16	2	29	0
PROZOR -RAMA	464	210	68	0	170	133	1	4	26	12	50	0
RAVNO	11	7	0	0	5	4	0	0	0	0	2	0
STOLAC	510	286	31	1	147	178	0	5	45	30	73	0
UKUPNO	10.487	5.496	1.071	45	2.798	3.603	13	115	1.003	556	1.280	3

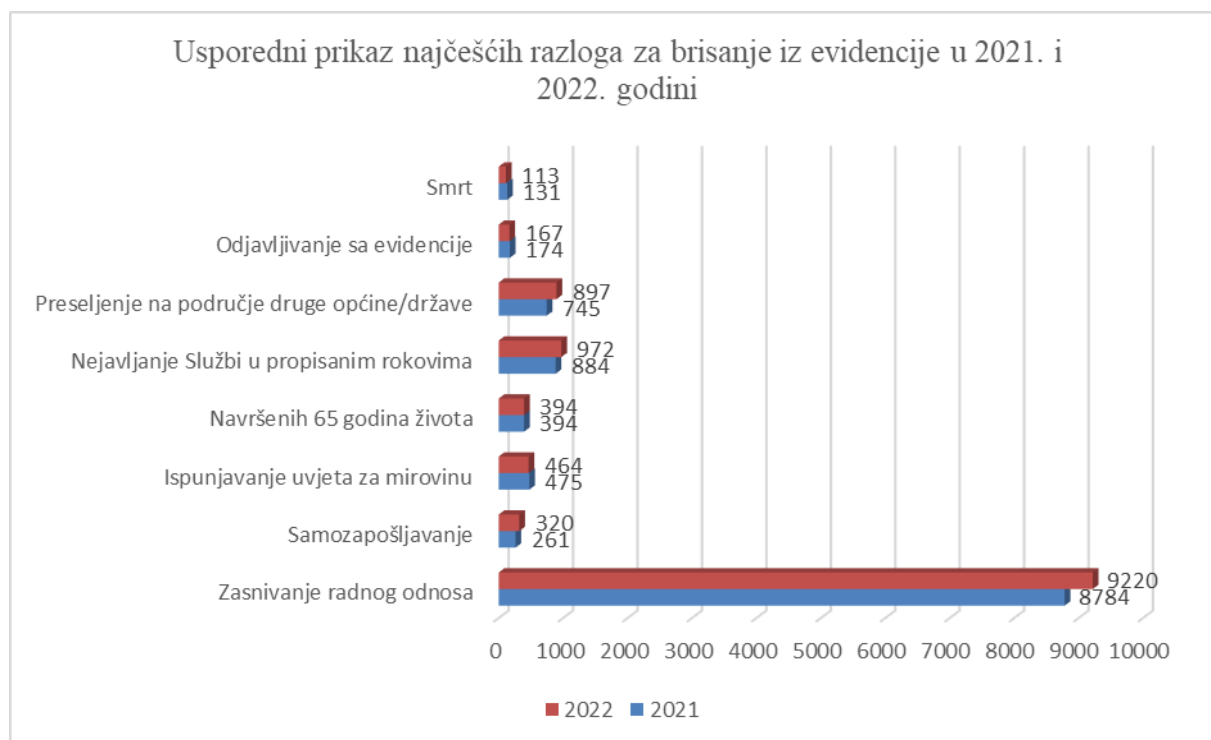
Od ukupnog broja novoprijavljenih lica, žene čine 5.496 ili 52,4 %.

Ako se pogledaju osnove prijave u evidenciju, najzastupljenije kategorije su: prijava zbog prestanka radnog odnosa – 72,7 % (za 1,3 % manje u odnosu na 2021.) i završetak školovanja – 11,67 %. Od svih prestanaka radnih odnosa, njih 42,26 % odnosi se na istek vremena rada po ugovoru. Na kraju 2021. taj je postotak iznosio 45,60 %. Drugi najčešći razlog prekida radnog odnosa je tehnološki ili ekonomsko-organizacijski višak, na koji se odnosi čak 30,66 % svih prekida radnog odnosa u posmatranom periodu (u 2021. taj je udio iznosio

32,20 %), a na trećem mjestu su sporazumni prekidi radnog odnosa s udjelom od 15,26 % (povećanje od 3,56 % u odnosu na prethodnu godinu).

Brisanje iz evidencije

Iz evidencije, prema različitim osnovima, brisano 12.721 nezaposlenih lica, tj. 713 ili za 5,94 % više u odnosu na prethodnu godinu. Od toga broja, 72,56 % odnosi se na kategoriju onih lica koja su brisana zbog zaposlenja. U 2021. taj udio je iznosio 73,10 %, a u 2020. - 75,80%. Od ukupnog broja lica koje su izgubile status nezaposlenog lica, njih 5.045 su žene - što iznosi 54,72 %.

Struktura brisanih lica iz evidencije prema stepenu stručnog obrazovanja je sljedeća:

BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	1.159	675	108	12	349	389	4	17	77	40	161	2
ČITLUK	1.380	797	65	4	406	467	3	22	92	65	256	0
JABLANICA	849	379	105	5	297	273	0	4	63	69	33	0
KONJIC	1.737	797	314	3	505	557	3	19	190	63	82	1
MOSTAR	6.196	3.288	552	31	1.452	2.165	14	112	609	450	810	1
NEUM	211	101	10	0	68	75	1	3	13	4	37	0
PROZOR -RAMA	510	231	77	2	202	120	2	4	32	15	56	0
RAVNO	12	3	1	0	5	6	0	0	0	0	0	0
STOLAC	667	344	69	1	196	228	5	6	51	42	69	0
UKUPNO	12.721	6.615	1.301	58	3.480	4.280	32	187	1.127	748	1.504	4

Zaposlenost, zapošljavanje i posredovanje u zapošljavanju

Zaposlenost

Prema procjeni Federalnog zavoda za statistiku, od ukupnog broja prisutnog stanovništva prema starosti i općinama, na dan 30. 6. 2022. na području HNK bilo je 213.127 stanovnika (za 1.396 manje u odnosu na isti period 2021.). Do 14 godina starosti bilo je 28.018, od 15 do 64 godina 143.984 te preko 65 godina 41.125 stanovnika.

Prikaz procjene broja stanovništva prema dobi u 2021. i 2022. - Podaci Federalnog Zavoda za statistiku

Opis	Datum procjene	Ukupno	Po godinama starosti		
			0-14	15-64	65 +
Federacija Bosne i Hercegovine	30. 6. 2021.	2.168.602	307.727	1.499.495	361.380
	30.06.2022.	2.156.846	30.837	1.486.833	369.176
Hercegovačko-neretvanski kanton	30. 6. 2021.	214.523	28.627	145.485	40.411
	30.06.2022.	213.127	28.018	143.984	41.125

Prikaz procjene broja stanovništva prema dobi u 2022. po općinama u HNK - Podaci Federalnog Zavoda za statistiku

OPIS	UKUPNO		PO GODINAMA STAROSTI		
			0 - 14	15 - 64	65 +
FEDERACIJA BIH	Ukupno	2.156.846	30.837	1.486.833	369.176
HERCEGOVAČKO- NERETVANSKI KANTON	Ukupno	213.127	28.018	143.984	41.125
ČAPLJINA		24.363	3.004	16.495	4.864
ČITLUK		17.828	2.566	12.215	3.047
JABLANICA		9.440	1.212	6.438	1.790

KONJIC	23.135	2.826	15.655	4.654
MOSTAR	103.948	14.928	69.227	19.793
NEUM	4.358	336	2.949	1.073
PROZOR -RAMA	13.104	1.512	9.409	2.183
RAVNO	3.204	160	2.047	997
STOLAC	13.747	1.474	9.549	2724

Prema prikupljenim podacima na području koje pokriva Služba, krajem 2022. djeluje 7.762 pravnih subjekata koji ukupno zapošljavaju 55.789 radnika.

Krajem 2021. taj je broj iznosio 53.699 radnika, koji su radili u 7.619 pravnih subjekata. Dakle, radi se o povećanju broja zaposlenih lica od 3.88 %. Podaci su dobiveni od Porezne uprave Federacije BiH.

Prikaz broja zaposlenih lica u HNK na dan 31. 12. 2022.

OPĆINA	UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH LICA	Državno vlasništvo		Privatno vlasništvo		Zadružno vlasništvo		Kombinovano vlasništvo		Nema vlasništva (fondacije, vjerske zajednice, međunarodna predstavništva itd.)		Nepopunjeno	
		Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj radnika	Broj subjekata	Broj	Broj subjekata	Broj	Broj subjekata
ČAPLJINA	3.655	594	15	1885	485	9	1	5	1	217	17	945	178
ČITLUK	5.179	436	12	3391	747	4	2	47	1	191	25	1110	221
JABLANICA	1.968	231	9	769	233	0	0	238	2	81	12	649	61
KONJIC	6.463	800	18	2937	511	3	2	1702	6	224	13	797	147
MOSTAR	34.585	8307	91	13340	2898	8	6	1273	12	3388	164	8269	1079
NEUM	956	166	9	430	97	0	0	70	3	88	3	20	42

												2	
PROZOR - RAMA	1.415	420	17	517	211	0	0	59	1	1 5 5	11	2 6 4	49
RAVNO	166	51	5	58	21	0	0	0	0	2 1	2	3 6	9
STOLAC	1.402	434	11	585	221	7	3	0	0	1 1 5	10	2 6 1	70
UKUPNO	55.789	11439	187	23912	5424	31	14	3394	26	4 4 8 0	257	1 2 · 5 3 3	1.856

Napomena: Za detalje pojedinih vrsta oblika organiziranja - pogledati tabele u prilogu izvještaja.

U sljedećoj tabeli predstavljene su stope zaposlenosti i nezaposlenosti na području FBiH, Hercegovačko-neretvanskog kantona i njegovih općina. Procjene stope zaposlenosti i nezaposlenosti treba uzeti sa zadržkom iz više razloga: broj radno sposobnog stanovništva je procjena, a u njoj su sadržane i kategorije učenika, studenti, korisnici povlaštenih penzija i sl., a u broju nezaposlenih lica je sadržan značajan udio onih lica koja aktivno ne traže posao, koriste status nezaposlenog lica za ostvarivanje nekih drugih prava i sl.

OPIS	Radno aktivno stanovništvo	Zaposlena lica	Nezaposlena lica	Stopa zaposlenosti % (2 : 1) x 100	Stopa nezaposlenosti % 3 : (2+3) x 100
	1	2	3	4	5
FEDERACIJA BiH	1.486.833	540.421	284.842	36,35	34,51
UKUPNO HNK	143.984	55.789	27.588	38,75	33,09
ČAPLJINA	16.495	3.655	2.864	22,16	43,93
ČITLUK	12.215	5.179	2.592	42,40	33,35
JABLANICA	6.438	1.968	1.796	30,57	47,72
KONJIC	15.655	6.463	3.240	41,28	33,39
MOSTAR	69.227	34.585	13.261	49,96	27,72
NEUM	2.949	956	366	32,42	27,69
PROZOR- RAMA	9.409	1.415	1.786	15,04	55,80

RAVNO	2.047	166	39	8,11	19,02
STOLAC	9.549	1.402	1.644	14,68	53,97

Udio zaposlenih s područja našeg kantona u ukupnoj zaposlenosti u FBiH je 10,32 % (što je više za 0,22 % u odnosu na prethodnu godinu), dok je udio nezaposlenih 9,69 % i za 0,25 % je manji u odnosu na 2021. Udio radno aktivnog stanovništva iznosi 9,68 %.

¹„U izvještajnoj godini, kantonalna inspekcija rada za oblast radnih odnosa izvršila je ukupno 511 inspeksijskih nadzora, tokom kojih je zatečeno 106 lica angažiranih suprotno Zakonu o radu. Preventivnim djelovanjem inspekcije, 159 lica je zasnovalo radni odnos. Kroz pojavu neplaćanja doprinosa na platu i iz plate, mnogo se više ogleda „siva ekonomija“ nego u samoj pojavi rada bez ugovora o radu. I dalje je kontinuirano prisutan problem povrede prava radnika iz radnog odnosa od strane poslodavaca, i to najčešće:

- neosnovani otkazi radnika kao posljedica traženja zaštite svojih radnih prava
- radno vrijeme radnika dulje od zakonom propisanog
- neplaćanje prekovremenog rada
- neisplaćivanje plaća radnicima dulji vremenski period ili kašnjenje s isplatama,
- raspoređivanje radnika na druga radna mjesta bez obzira na ugovore o radu koji su zaključeni za određena radna mjesta
- rad za vrijeme praznika u onim djelatnostima gdje rad nije neophodan (ugostiteljstvo i trgovina i dr.).

Na osnovu evidencije inspekcije rada na području HNK uočena je značajna pojava zatvaranja gospodarskih subjekata zbog čega su radnici ostali bez posla. Na pojavu zatvaranja objekata je uticala i pojava pandemije COVID-19 virusa.

Prekovremeni rad prisutan je u svim djelatnostima, a najviše kod poslodavaca koji se bave trgovinom. Teško ga je utvrditi jer ga radnici često poriču zbog straha od gubljenja posla (naprimjer, radnici tokom inspeksijske kontrole navode da mijenjaju radnog kolegu i sl.). Honorarni rad se povremeno zatiče u izdavačkim preduzećima odnosno novinskim kućama.

Kod poslodavaca je evidentno i zaključivanje ugovora o djelu i ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova, umjesto zaključivanja ugovora o radu. Po upozorenju inspekcije, poslodavci najčešće zaključuju ugovore o radu s radnikom, što je zakonit način zasnivanja radnog odnosa.

Prisutna je pojava diskriminacije u zapošljavanju, osobito u privatnom sektoru, ali je o navedenome Ministarstvo zdravstva, rada socijalne zaštite HNK uglavnom informirano usmenim putem, opet zbog straha radnika od gubitka posla. Slučajevi diskriminacije radnika i nezaposlenih lica koja traže zaposlenje s kojima smo upoznati su:

- žene – porodilje koje zbog trudnoće ostaju bez posla
- poslodavac kod zapošljavanja žena postavlja uslov da nisu udane
- prednost zapošljavanja muškaraca u odnosu na žene, bez obzira na istu kvalifikaciju
- licima koje pretrpe povredu na radu ne isplaćuje se plaća jer su, po navodima poslodavca, „beskorisne“
- uskraćivanje prava na odmor u toku rada, kao i nedovoljno korištenje odmora između dva radna dana
- prisiljavanje radnika na rad na dan državnih i vjerskih praznika

¹ Podaci Ministarstva zdravstva, rada i socijalne zaštite HNK

- starosna dob kod zapošljavanja
- neomogućavanje radniku korištenje minimalnog godišnjeg odmora.

Opća prosudba kada se analizira stanje na tržištu rada je:

- mlađa lica su posebno pogođena nezaposlenošću jer čak i kad završe pripravnički staž, godinama kasnije su nezaposlena
- problem zapošljavanja lica preko 45 godina
- nedostatak proizvodnih djelatnosti u kojima bi se mogao zaposliti veći broj lica
- sve veći broj gospodarskih subjekata prestaje s radom zbog nedostatka posla
- nedovoljan broj programa za poticaje zapošljavanja u svim segmentima gospodarstva.

Navedeno je samo dio problema s kojima smo suočeni. Konkretnije mjere i povećanje stope zaposlenosti mogu se očekivati donošenjem Programa mjera za poticaj zapošljavanja u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica, a u skladu s finansijskim sredstvima s kojima bi kanton raspolagao za tu namjenu.“

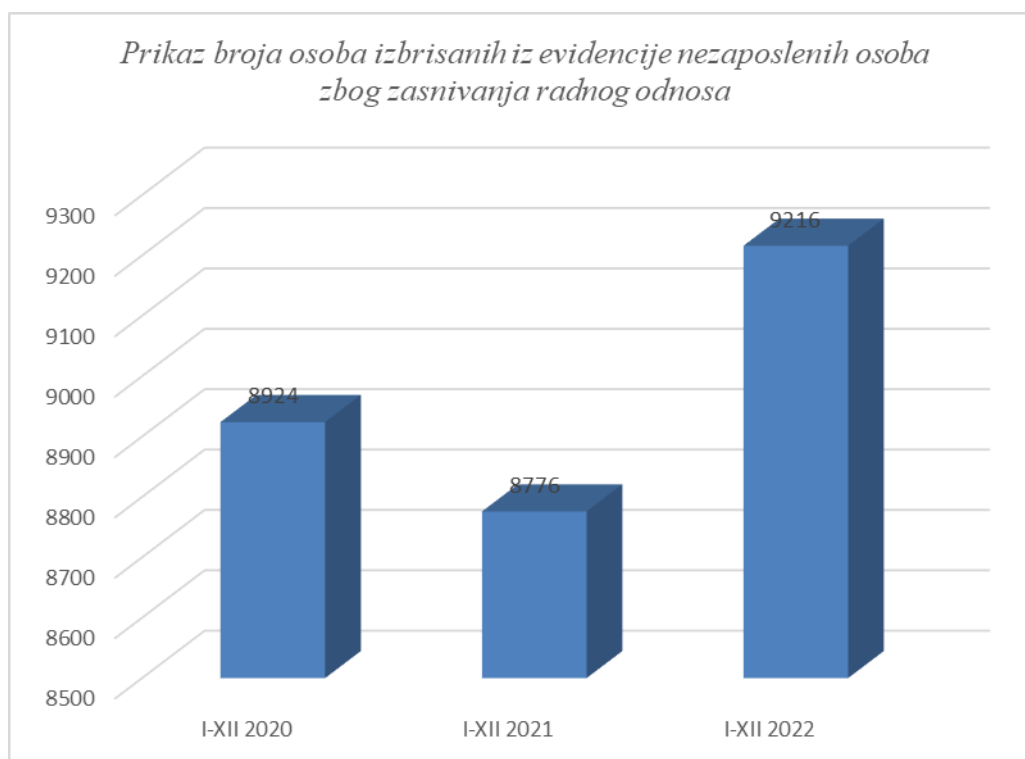
Zapošljavanje

Tokom 2022. Služba je ukupno prikupila i objavila 1.612 oglasa i konkursa o slobodnim radnim mjestima za 7.263 radnika. Od toga se 715 poslodavaca javilo Službi sa zahtjevom za objavu konkursa, a iskazali su potrebu za 3.005 radnika. Tokom izvještajne godine, izradili smo 1.575 prijava potreba za radnicima. Posmatrano prema stepenu stručnog obrazovanja, struktura traženih radnika od Službe izgleda ovako:

PO SJEDIŠTU POSLODAVCA	Broj traženih radnika	Od toga na:		PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
		neodređeno	određeno	1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	140	28	112	40	1	29	12	0	39	6	10	2	1
ČITLUK	134	58	76	0	0	93	15	0	0	1	3	22	0
JABLANICA	6	4	2	0	0	0	2	0	0	0	4	0	0
KONJIC	318	29	289	107	11	96	24	0	0	63	1	16	0
MOSTAR	2.036	768	1.268	201	104	174	621	1	105	290	351	179	10
NEUM	104	51	53	4	0	5	42	0	1	0	2	50	0
PROZOR-RAMA	26	10	16	7	0	0	2	0	2	13	0	2	0
RAVNO	30	4	26	0	1	4	5	0	0	2	2	16	0
STOLAC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	2.794	952	1.842	359	117	401	723	1	147	375	373	287	11

Evidentno je da poslodavci preferiraju zapošljavanje na određeno radno vrijeme.

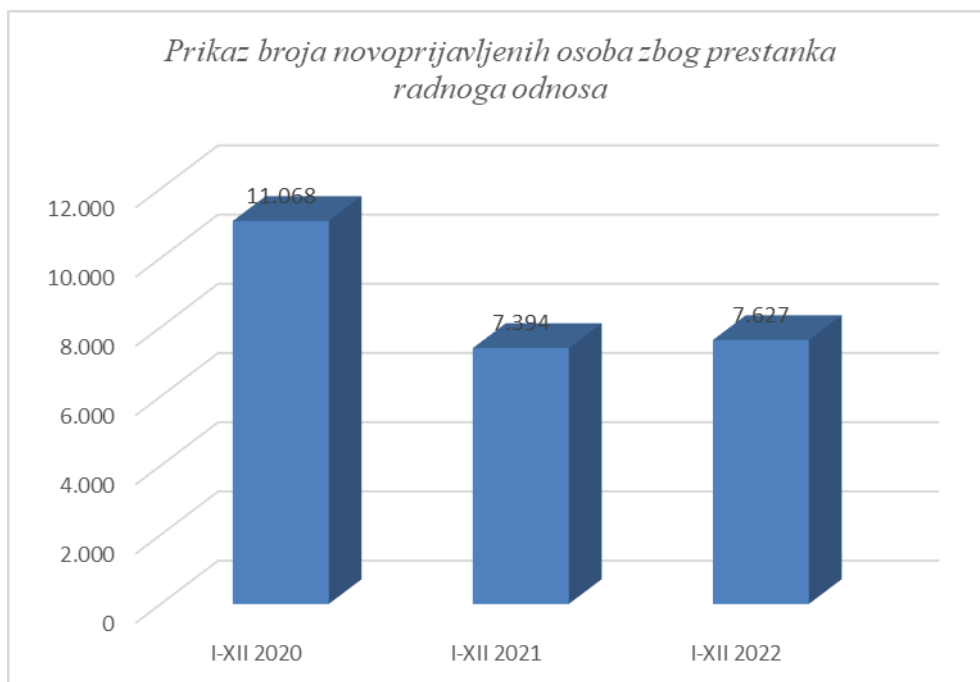
U izvještajnom periodu iz evidencije je radi zaposlenja brisano 9.216 lica, od toga je 5.044 žena. U odnosu na isti period prošle godine (8.776 zaposlenih lica) to je više za 440 lica, tj. 5 %, a 320 lica na tržište rada su došla kroz samozapošljavanje.

Struktura zaposlenih prema stepenu stručnog obrazovanja

BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	795	489	55	6	232	266	3	14	59	32	127	1
ČITLUK	964	613	27	2	269	309	1	13	68	57	218	0
JABLANICA	652	291	72	2	231	213	0	4	47	57	26	0
KONJIC	1.325	615	206	3	393	418	0	10	166	56	73	0
MOSTAR	4.525	2.550	285	18	948	1.573	4	86	513	388	709	1
NEUM	190	94	7	0	62	68	1	2	12	4	34	0
PROZOR-RAMA	292	138	32	1	106	78	1	4	16	12	42	0
RAVNO	6	2	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0
STOLAC	467	252	16	0	120	183	1	4	45	38	60	0
UKUPNO	9.216	5.044	700	32	2.364	3.111	11	137	926	644	1.289	2

Tokom izvještajne godine u evidenciju nezaposlenih lica, zbog prekida radnog odnosa, prijavilo se 7.627 lica, što je u odnosu na prošlu godinu više za 3,15 %. Od tog broja njih 4.028 su žene ili 52,81 %.

Pregled prestanaka radnog odnosa po općinama

BIRO RADA	Ukupno	Od toga žena	PREMA STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA									
			1	2	3	4	5	61	62	71	72	8
ČAPLJINA	690	405	59	5	210	253	2	10	37	21	93	0
ČITLUK	755	476	27	1	229	232	1	8	52	52	153	0
JABLANICA	535	234	70	7	195	152	1	2	34	52	22	0
KONJIC	946	443	165	1	287	289	2	11	108	48	35	0
MOSTAR	3.891	2.051	310	15	899	1.466	3	64	343	307	482	2
NEUM	172	76	7	0	61	71	1	1	12	2	17	0
PROZOR -RAMA	270	131	30	0	98	85	1	3	16	11	26	0
RAVNO	6	3	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0
STOLAC	362	209	18	0	110	135	0	5	25	23	46	0
UKUPNO	7.627	4.028	686	29	2.093	2.685	11	104	627	516	874	2

Posredovanje u zapošljavanju

Aktivnosti posredovanja su provođene u okviru redovnih zadataka Službe predviđenih Statutom, Programom rada za 2022., kao i Strateškim planom Službe za period 2021. – 2023.

Održavali su se redovni kontakti s biroima rada u cilju međumjesnog posredovanja za zahtjeve poslodavca koji svoje potrebe za radnom snagom ne mogu zadovoljiti na području biroa rada u kojem obavljaju svoju djelatnost. Poslodavci su u 2022. dostavili ukupno 55 međumjesnih prijava potrebe za radnicima, a kao najtraženija zanimanja pokazala su se: ugostiteljski i građevinski radnici, prodavači, medicinski tehničari, vozači, električari, kuhari, konobari, sobarice, odgajatelji, telefonski operateri i ekonomisti.

U okviru međudržavnog posredovanja, Služba održava redovne kontakte i razmjenjuje informacije s Agencijom za rad i zapošljavanje BiH u vezi sa zapošljavanjem u inozemstvu. Posredovanje za zapošljavanje u Republici Sloveniji odvija se na osnovu Operativnog protokola za zapošljavanje u Republici Sloveniji. Na osnovu dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz Bosne i Hercegovine u SR Njemačkoj te kontinuirano otvorenog javnog poziva za zapošljavanje radnika za zdravstvenu njegu u SR Njemačkoj, Služba izvršava definirane obaveze i redovno izvještava Agenciju za rad i zapošljavanje BiH o poduzetim aktivnostima.

Aktivna politika zapošljavanja

U izvještajnom periodu radilo se, kako na realizaciji programa iz ranijih perioda, tako i na pripremi i realizaciji aktivnih mjera iz tekuće godine. Zbog nedostatka vlastitih sredstava, u Službi je izostalo pokretanje programa zapošljavanja koji bi se finansirali iz sredstava Službe.

U nastavku slijedi detaljniji izvještaj za programe čija se realizacija djelomično odvijala u izvještajnom periodu:

- Program sufinansiranja zapošljavanja 2022.

Programom su planirana sredstva za Hercegovačko-neretvanski kanton u iznosu od 4.463.507,54 KM. U izvještajnom periodu objavljena su 3 javna poziva, i to za mjere zapošljavanja (od 14. 3. do 16. 3. 2022.), za mjere samozapošljavanja (od 23. 3. do 25. 3. 2022.) te za mjeru *Tražim poslodavca* koji je objavljen 6. 6. 2022. U nastavku slijede podaci o realizaciji pojedinih mjera.

- *Zapošljavanje pripravnika 2022.* - Cilj ove mjere je što većem broju mladih lica do 30 godina omogućiti osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale, te tako poboljšati njihovu konkurentnost i integraciju na tržištu rada. Mjera je namijenjena licima sa srednjom stručnom spremom (III. i IV. stepen), uz zasnivanje radnog odnosa u trajanju od šest mjeseci te licima s višom (VI. stepen) i visokom stručnom spremom, uz zasnivanje radnog odnosa u trajanju od 12 mjeseci. U okviru raspoloživih sredstava, odobreno je 17 prijava te je zaključeno 16 ugovora o sufinansiranju. Zaposlena su 143 lica iz ciljne skupine i to: 141 lice s visokom stručnom spremom i dva lica sa srednjom stručnom spremom te je utrošeno 885.192,00 KM.
- *Mladi s iskustvom 2022.* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja lica s radnim iskustvom/stažom dobi do 35 godina, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih lica u Federaciji BiH prije dana objave Javnog poziva, odnosno aktiviranja liste „na čekanju“ i to:

- a) bez obzira na stručnu spremu, na period od šest mjeseci
- b) s višom (VI. stepen) i visokom stručnom spremom (VII. stepen), uz zasnivanje radnog odnosa u trajanju od 12 mjeseci.

Cilj ove mjere je što većem broju lica iz ciljne grupe omogućiti efikasniju integraciju na tržištu rada. Po završetku Javnog poziva odobreno je osam prijava, nakon aktiviranja liste „na čekanju“ dodatno su odobrene još tri prijave te je zaključeno deset ugovora, a zaposlena su 24 lica (20 s visokom/višom stručnom spremom i četiri sa srednjom stručnom spremom). Utrošeno je ukupno 133.116,00 KM.

- *Prilika za sve 2022.* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje nezaposlenih lica bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja na duži period, i to u trajanju od šest ili 12 mjeseci, uz podršku poslodavcu refundiranjem $\frac{1}{2}$ subvencije nakon 6. do 12. mjeseca perioda sufinansiranja, i to isključivo kod poslodavaca u privatnom sektoru. Cilj ove mjere je nezaposlenim licima olakšati integraciju na tržištu rada i spriječiti dugotrajnu nezaposlenost, uz mogućnost pružanja podrške poslodavcu u obliku produženog sufinansiranja zapošljavanja te doprinijeti povećanju opće stope zaposlenosti. U izvještajnom periodu, u okviru ove mjere, odobreno je 79 prijava u okviru raspoloživih sredstava, zaključena su 74 ugovora, pri čemu je zaposleno 171 lice te je utrošeno 643.503,96 KM.

- *Tražim poslodavca 2022.* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja lica prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana otvaranja javnog poziva za tu mjeru, bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest ili 12 mjeseci. Nezaposlena lica iz ciljne grupe prijavljuju se na javni poziv unoseći tražene podatke o sebi u Obrazac - Tražim poslodavca (Obrazac TP). Nakon što nezaposleno lice pronađe poslodavca koji je spreman zaposliti ga, poslodavac se prijavljuje za učestvovanje u Programu uz unos šifre iz Obrasca - Tražim poslodavca (Obrazac TP) za lica koje namjerava zaposliti. Cilj je te mjere, koja je fokusirana na nezaposlena lica, nezaposlenim licima olakšati integraciju na tržištu rada i spriječiti dugotrajnu nezaposlenost, ali i pojačati njihovu motivaciju i aktivnost u traženju posla. Nezaposlena lica iskazala su veliki interes za tu mjeru, te su nakon obrade odobrenih prijava poslodavaca zaključena 123 ugovora o sufinansiranju i zaposleno je 188 lica te je utrošeno 924.400,00 KM.

- *Zapošljavanje žena 2022.* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje nezaposlenih žena bez obzira na: stepen obrazovanja, radno iskustvo i dob, na period od šest mjeseci i zapošljavanje nezaposlenih žena više (VI. stepen) i visoke stručne spreme (VII. stepen), bez obzira na radno iskustvo i dob, na period od 12 mjeseci. Cilj mjere je nezaposlenim ženama olakšati integraciju na tržištu rada, spriječiti dugotrajnu nezaposlenost i doprinijeti povećanju stope zaposlenosti žena. U okviru ove mjere, nakon obrade odobrenih prijava po Javnom pozivu i nakon aktiviranja liste „na čekanju“, zaključeno je 49 ugovora, zaposlene su 74 žene i utrošeno je 286.800,00 KM.

- *Periodično (sezonsko) zapošljavanje 2022.* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih lica, bez obzira na: radno iskustvo, dob i stepen obrazovanja, uz zasnivanje radnog odnosa na period do šest mjeseci. Cilj mjere je nezaposlenim licima olakšati integraciju na tržištu rada i spriječiti dugotrajnu nezaposlenost, zatim poslodavcima osigurati radnu snagu u skladu s njihovim potrebama. Zaključeno je devet ugovora, zaposlena su 34 lica te je utrošeno 88.440,00 KM.

- *Zapošljavanje demobilisanih branilaca 2022.* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje lica, i to demobilisanih branilaca i demobilisanih branilaca dobrovoljaca prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, i to u trajanju od šest ili 12 mjeseci. U izvještajnom su periodu za ovu mjeru evidentirane četiri prijave, sklopljena su dva ugovora, pri čemu su zaposlena dva lica te je utrošeno 9.000,00 KM.
- *Javni radovi i pomoć potrebnima 2022.* - Mjera podrazumijeva zapošljavanje nezaposlenih lica, bez obzira na radno iskustvo, dob i stepen obrazovanja, uz zasnivanje radnog odnosa na period od 1 do 12 mjeseci. Cilj te mjere je osigurati zapošljavanje/radno angažiranje nezaposlenih lica s evidencije nezaposlenih s područja Federacije BiH. Nadalje, cilj mjere je ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti, motivacija za traženje posla te integracija na tržište rada kroz vremenski ograničen radni angažman i društveno koristan rad (npr. zaštita i očuvanje okoliša, sanacija divljih deponija, uređenje cesta, otklanjanje posljedica elementarnih nepogoda, socijalna zaštita, pomoć starima i nemoćnim licima, zaštita kulturnih spomenika, obrazovni programi i sl.). U okviru obje podmjere, zaključen je po jedan ugovor, ukupno zaposlene četiri lica te je utrošeno 17.280,00 KM.
- *Nova mogućnost 2022.* - Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja nezaposlenih lica, i to:
 - a) u dobi 40+ prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na spol, stupanj obrazovanja i trajanje nezaposlenosti,
 - b) lica prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH, najmanje 12 mjeseci prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv, bez obzira na spol, dob i stepen obrazovanja
 - c) lica niže kvalifikacije ili bez kvalifikacije (NSS, NK, PK) prijavljenih na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv/aktiviranja liste „na čekanju“, bez obzira na spol, dob i trajanje nezaposlenosti, uz zasnivanje radnog odnosa na period do šest mjeseci.

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim licima, koji su u izuzetno lošoj situaciji, na tržištu rada olakša integracija i prekine dugotrajna nezaposlenost te da se poslodavcima osigura radna snaga u skladu s njihovim potrebama u trajanju od šest mjeseci. U okviru ove mjere zaključeno je devet ugovora o sufinansiranju, zaposleno je 14 lica iz ciljne skupine te je utrošeno 66.621,00 KM.
- *Služba u saradnji s poslodavcima 2022.* - Mjera je namijenjena sufinansiranju zapošljavanja, a kroz partnerstvo Službe s poslodavcem i drugim organizacijama i institucijama. Zaključeno je 149 ugovora, zaposleno je 348 lica (od toga 14 lica na period od šest mjeseci i 334 lica na period od 12 mjeseci) te je utrošeno 2.046.600,00 KM.

- Program sufinansiranja samozapošljavanja Start up 2022

Ciljna skupina za taj Program su lica prijavljena na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH prije dana podnošenja prijave na Javni poziv, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob,

a koja će po prijavi na Javni poziv registrovati i održati djelatnost u trajanju od najmanje 12 mjeseci. Program je proveden kroz sljedeće mjere:

- *Preduzetništvo za mlade 2022.* - Sufinansiranje samozapošljavanja mladih u dobi do 30 godina, bez obzira na spol, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv radi pokretanja i registracije obrta (privrednog) društva. Zavod će korisnicima sredstava, s kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja u svim djelatnostima, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 550 KM (mjesečno). Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). U okviru te mjere zaključena su 33 ugovora u izvještajnom periodu, zaposleno je 38 lica, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 246.180,00 KM.
- *Preduzetništvo za žene 2022.* - Sufinansiranje samozapošljavanja žena, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv radi pokretanja i registracije obrta (privrednog) društva. Zavod će korisnicama sredstava, s kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja u svim djelatnostima, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 500 KM (mjesečno). Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). U okviru te mjere zaključeno je 27 ugovora, zaposlena su 32 lica, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 186.540,00 KM.
- *Preduzetništvo za sve 2022.* - Sufinansiranje samozapošljavanja lica, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv radi pokretanja i registracije obrta (privrednog) društva. Zavod će korisnicima sredstava, s kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja u svim djelatnostima, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 470 KM (mjesečno). Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). U okviru ove mjere zaključeno je 48 ugovora, zaposlena su 63 lica iz ciljne grupe, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 332.736,00 KM
- *Preduzetništvo za demobilisane branioce 2022.* - Sufinansiranje samozapošljavanja lica i to demobilisanih branilaca i demobilisanih branilaca dobrovoljaca, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja prijave na Javni poziv radi pokretanja i registracije obrta (privrednog) društva. Zavod će nezaposlenim licima, tj. korisnicima sredstava s kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju samozapošljavanja, bez obzira na vrstu djelatnosti, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od 500 KM mjesečno za demobilisane branioce, odnosno 550 KM mjesečno za demobilisane branioce dobrovoljce koji su kao maloljetni dobrovoljno stupili u oružane snage u periodu od 18. 9. 1991. do 22. 4. 1996. (član 2. stav 2. Zakona o pravima demobilisanih branilaca i članova njihovih porodica). Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). Ako korisnik u okviru pokrenute djelatnosti (društva) osim sebe zaposli i neko drugo lice, prijavljeno na evidenciju nezaposlenih prije dana objave javnog poziva, mjesečno će mu se isplaćivati (refundirati) sredstva u iznosu od po 440 KM po

svakom zaposlenom licu, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od šest mjeseci. U okviru ove mjere pristiglo je šest prijava, zaključena su tri ugovora, a vrijednost zaključenih ugovora iznosi 19.260,00 KM.

- *Druga prilika 2022.* - Mjesečni iznos sufinansiranja samozapošljavanja po jednom licu ne može biti veći od 500 KM, a period sufinansiranja može trajati najviše 12 mjeseci. Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 35 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti (društva). U okviru ove mjere zaključeno je 26 ugovora, zaposleno je 35 lica (26 lica na period od 12 mjeseci i devet dodatno zaposlenih lica na period od šest mjeseci te je utrošeno 191.880,00 KM.
- Projekt sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu s poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH (u školskoj godini 2022./2023.)
Projekt za cilj ima zaposliti najmanje 125 lica odgovarajućeg stručnog kadra u javnim ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja na nivou Federacije BiH i ojačati njihove potencijale u svrhu poboljšanja obrazovnog procesa za djecu s poteškoćama u razvoju. Prvotno planirana sredstva za realizaciju Projekta na području HNK iznosila su 126.173,66 KM. Naknadno je potpisan Sporazum o saradnji u realizaciji projekta (II.), kojim je osigurano dodatnih 100.800,00 KM. Zaključeni su ugovori s ukupno 25 škola, i to 18 osnovnih i sedam srednjih škola. Angažiran je 41 asistent u nastavi. Ukupna vrijednost potpisanih ugovora iznosi 176.816,00 KM. U izvještajnom periodu, tri lica su prekinula radni odnos te su angažirana tri zamjenska lica iz ciljne grupe.
- Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branioaca 2022.
Sredstva za realizaciju projekta sufinansiranja osigurali su Federalni zavod za zapošljavanje i Vlada HNK. Na dva Javna poziva prispjelo je 19 prijava i sve su prijave ispunjavale uslove Javnog poziva. U periodu do sklapanja Ugovora o sufinansiranju, jedan je poslodavac odustao od prijave. Ukupno je sklopljeno 18 Ugovora o sufinansiranju s 18 poslodavaca za zapošljavanje 25 lica (19 VSS/VŠS i 6 SSS/KV/NK) u ukupnom iznosu od 225.600,00 KM.
- Projekt sufinansiranja zapošljavanja djece ratnih vojnih invalida 2022.
Sredstva za realizaciju projekta sufinansiranja osigurala je Vlada HNK. Na dva Javna poziva prispjelo je 16 prijava i sve su prijave ispunjavale uslove Javnog poziva. Ukupno je sklopljeno 16 ugovora o sufinansiranju sa 16 poslodavaca za zapošljavanje 17 lica (6 VSS/VŠS i 11 SSS/KV/NK) u ukupnom iznosu od 136.800,00 KM.
- Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2022.
Program se realizira s ciljem sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma s evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH, cijeneći osobito njihovu socijalnu i drugu osjetljivost, a radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada i sprječavanja dugotrajne nezaposlenosti. Za ovaj Program, u Hercegovačko-neretvanskom kantonu,

prijavio se jedan poslodavac s kojim su zaključena dva ugovora o sufinansiranju zapošljavanja za dva lica iz ciljne skupine te je utrošeno 24.000,00 KM.

Na osnovu navedenog, Služba je kroz realizirane programe u 2022. utrošila 6.642.876,96,00 KM, a efekt zapošljavanja je 1.258 novozaposlenih lica.

Prikaz utroška sredstava i broja sufinansiranih lica po mjerama/programima sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u 2022.

	Naziv programa - mjere	Iznos utrošenih sredstava	Broj sufinansiranih lica	Prosječni iznos sufinansiranja po licu
1.	Zapošljavanje pripravnika 2022.	885.192,00	143	6.190,15
2.	Mladi s iskustvom 2022.	133.116,00	24	4.713,17
3.	Prilika za sve 2022.	643.503,96	171	3.763,18
4.	Zapošljavanje žena 2022.	286.800,00	74	3.875,68
5.	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2022.	88.440,00	34	2.601,18
6.	Zapošljavanje demobilisanih branilaca 2022.	9.000,00	2	4.500,00
7.	Nova mogućnost 2022.	66.621,00	14	4.758,64
8.	Služba u saradnji s poslodavcima 2022.	2.046.600,00	348	5.881,03
9.	Preduzetništvo za mlade 2022.	246.180,00	38	6.478,42
10.	Preduzetništvo za žene 2022.	186.540,00	32	5.829,38
11.	Preduzetništvo za sve 2022.	332.736,00	63	5.281,52
12.	Preduzetništvo za demobilisane braniocce 2022.	19.260,00	3	6.420,00
13.	Druga prilika 2022.	191.880,00	35	5.482,29
14.	Javni radovi 2022.	2.112,00	1	2.112,00
15.	Pomoć potrebnima 2022.	17.280,00	3	5.760,00
16.	Tražim poslodavca 2022.	924.400,00	188	4.917,02
17.	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branioca 2022.	225.600,00	25	9.024,00
18.	Projekt sufinansiranja zapošljavanja djece ratnih vojnih invalida 2022.	136.800,00	17	8.047,06
19.	Projekt sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu s poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u Federaciji BiH (u školskoj godini 2022./2023.)	176.816,00	41	4.312,59
20.	Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2022.	24.000,00	2	12.000,00
	Ukupno	6.642.876,96	1258	5.280,51

Profesionalno usmjeravanje

Kad je riječ o profesionalnom usmjeravanju, u izvještajnom periodu provodili smo uobičajene aktivnosti uključujući: pismeno informiranje učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola, psihološko testiranje učenika, savjetovanje i grupni rad, tj. treninge s nezaposlenim licima. Profesionalnom testiranju i savjetovanju je pristupilo 75 maturanata srednjih škola, koji su prošli testiranje osobnosti, intelektualnih sposobnosti, profesionalnih interesa i radnih vrijednosti, nakon čega su pozivani na individualno savjetovanje o nastavku obrazovanja.

Poslani su materijali o profesionalnom usmjeravanju i uslugama Službe u 73 škole s područja Hercegovačko-neretvanskog kantona, i to u 45 osnovnih i u 28 srednjih škola.

Satima profesionalnog informiranja, održanima u Osnovnoj školi Čerin i Osnovnoj školi fra Didaka Buntića Čitluk, prisustvovalo je 113 učenika završnih razreda. Učenicima su ponuđene najnovije informacije o stanju na tržištu rada te pravima i obavezama u vezi s prvom prijavom na evidenciju nezaposlenih lica. Imali su priliku bolje upoznati vlastite sklonosti i interese kroz Upitnik samoprocjene profesionalnih interesa.

Trening za karijerno usmjeravanje i traženje posla održan je u junu 2022., a program treninga obuhvaćao je razvoj i podizanje svijesti o vlastitim kompetencijama i mogućnosti iskorištavanja istih u svrhu zaposlenja, kao i aktivan rad na životopisu, motivacijskom pismu te prijavama na aktualne konkurse. Trening je završilo ukupno deset nezaposlenih lica.

U izvještajnom periodu, Služba je izdala tri Mišljenja o nastavku obrazovanja djeci s teškoćama u razvoju pri upisu u srednju školu.

Zapošljavanje stranaca

Na osnovu Zakona o zapošljavanju stranaca u 2022., izdata je 261 radna dozvola, od čega za državljane Turske 94, Hrvatske 43, Srbije 21, Nepala 13, Italije 13, Filipina 5, Crne Gore 4 i za državljane ostalih zemalja 68 radnih dozvola.

Najviše stranih državljana zaposleno je u Mostaru i to 131, Čapljini 59, Čitluku 41, Konjicu, 18, Neumu 7, Stocu 4 i u Jablanici 1.

Služba Federalnom zavodu za zapošljavanje po potrebi dostavlja izvještaje o izdanim radnim dozvolama, a s ciljem daljnjeg izvještavanja nadležnih državnih institucija.

Priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju

Na osnovu člana 12. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju lica s invaliditetom („Službene novine Federacije BiH”, br. 9/10), u izvještajnom periodu podneseno je pet zahtjeva za priznavanje prava na profesionalnu rehabilitaciju te je izdato i pet Rješenja kojim se licima s invaliditetom priznaje pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Učestvovanje u projektima i aktivnostima organiziranim od strane partnerskih institucija i organizacija

U sklopu projekta Platforma za zapošljavanje i socijalna pitanja 2 (Employment and Social Affairs Platform – ESAP 2), 23. i 24. februara 2022. u Neumu je održana radionica na temu

Aktivne politike zapošljavanja. Projekt ESAP 2 provodi Savjet za regionalnu saradnju (RCC) u šest zemalja zapadnog Balkana. Program tehničke pomoći novi je instrument ESAP-a koji ima za cilj dopuniti regionalne aktivnosti, uz dodatnu podršku nacionalnim korisnicima, da bi se ojačao njihov administrativni kapacitet u različitim fazama i procesima u vezi s razvojem i provođenjem socijalne politike i zapošljavanja. Na radionici su tokom dva dana predstavljene aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj i Sjevernoj Makedoniji, evaluacija te Strategija garancija za mlade. Kroz predavanje i grupni rad, razvijale su se nove ideje koje bi u budućnosti mogle biti primjenjive u našoj zemlji i institucijama ispred kojih dolazimo.

U martu tekuće godine, u organizaciji Agencije za rad i zapošljavanje BiH te Platforme za zapošljavanje i socijalna pitanja (Projekt ESAP 2 – Odbor za regionalnu saradnju RCC) održano je predstavljanje izvještaja Analiza utjecaja pandemije bolesti COVID-19 na tržište rada u BiH. Analizu je pripremila prof. Merima Orlić, nezavisni ekspert, na zahtjev i u saradnji s Agencijom za rad i zapošljavanje BiH u okviru instrumenta tehničke podrške ESAP 2 projekta. Analiza je provedena sumiranjem postojećih rezultata godišnjeg istraživanja tržišta rada za 2020. iz tri entitetska zavoda za zapošljavanje (Zavod za zapošljavanje FBiH, Zavod za zapošljavanje RS i Zavod za zapošljavanje BD), s posebnim interesom na uticaj pandemije na tržište rada, uključujući kretanje stepena nezaposlenosti, ponašanje poslodavaca i mjere pomoći organa vlasti. Svi nalazi istraživanja sakupljeni su u štampanom izvještaju s detaljnim podacima i preporukama za mjere koje bi doprinijele poboljšanju stanja na tržištu rada. Preporuke se tiču uvođenja i proširivanja mjera socijalne zaštite za najranjivije kategorije na tržištu rada, usklađivanja nastavnih planova i programa s potrebama tržišta rada, promovisanja cjeloživotnog učenja, restrukturiranja mjera aktivne politike zapošljavanja, kontinuirane evaluacije i monitoringa aktivnih mjera, adekvatnog zakonskog rješenja za rad od kuće te važnost kampanji za promociju vakcinacije. Izvještaj je koristan alat za unapređivanje prakse u oblasti rada i zapošljavanja na osnovu naučnih podataka.

U sklopu aktivnosti na projektu YourJob, u Mostaru je organizovan okrugli stol na temu „Nezaposlenost mladih i važnost prvog radnog iskustva“. Projekt provodi Caritas Bosne i Hercegovine s Caritasom biskupije Banja Luka i Caritasom biskupija Mostar-Duvno i Trebinje-Mrkan, a finansira ga Austrijska razvojna agencija (ADA), Renovabis i Caritas Austrije. Na Okruglom stolu predstavljene su realizirane aktivnosti i ostvareni ciljevi na projektu. Kroz dvije godine provedbe projekta YourJob, potpomognuto je više od 1.400 mladih u BiH. Organizovano je više od 140 stručnih obuka za više od 900 mladih lica, više od 30 seminara za sticanje vještina za 380 mladih, dok je 157 mladih lica steklo prvo radno iskustvo kroz pripravnički program. Više od 500 mladih lica pronašlo je zaposlenje uz posredovanje projekta YourJob, dok je 70 mladih lica zakoračilo u proces samozapošljavanja, od čega je njih 25 dobilo finansijski poticaj za svoje preduzeće. Među predavačima, učestvovala je i predstavnica Službe prezentirajući podatke o stanju nezaposlenosti mladih u kantonu te predstavila podatke o broju zaposlenih mladih lica kroz Programme sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja proteklih godina.

U organizaciji Investicijske fondacije Impakt, a uz podršku Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC), u Sarajevu je održana konferencija pod nazivom „Prvih 300“. Konferenciju su otvorili predstavnici Ambasade Švicarske u BiH, GOPa-e mBH Njemačka te Investicijske fondacije Impakt. Predstavljena su postignuća Projekta zapošljavanja mladih YEP i rezultati rada fondacije Impakt kroz primjer uspješne firme iz Travnika Just Star d.o.o. Također, predstavnici Federalnog ministarstva razvoja, preduzetništva i obrta predstavili su svoje aktualne projekte usmjerene na jačanje malog preduzetništva te prezentirali detalje otvorenog javnog poziva. U drugom dijelu konferencije, gosti su imali priliku posjetiti sajam „Impakt inkubator poslovnih ideja“ na kojem su preduzetnici, koje je podržao Impakt, predstavili svoje proizvode i usluge. Treći dio konferencije bio je rezerviran za diskusiju kroz dva panela:

Sinergijskim pristupom ka razvoju preduzetništva, preduzetničke infrastrukture i povoljnijeg poslovnog okruženja i Potrebe i zahtjevi preduzetnika i preduzetnica s ciljem unapređenja poslovanja.

U sklopu projekta Unapređenje tržišta rada, organizovana je studijska posjeta radnika službi za zapošljavanje iz BiH u Belgiju i Francusku. Studijska posjeta je imala za cilj predstaviti model rada s klijentima, s fokusom na aktivnu politiku zapošljavanja, saradnju s poslodavcima i istraživanje tržišta rada te dobre prakse koje provode institucije tržišta rada u Belgiji i Francuskoj, a kako bi predstavnici javnih službi za zapošljavanje iste mogli prenijeti u svoje službe za zapošljavanje. Osim toga, učesnici su korištenjem evaluacijskog upitnika, korištenjem principa kolegijalne procjene za praćenje studijske posjete, analizirali pojedine elemente bitne za proces reforme u službama za zapošljavanje, te definirali oblasti koje su izvodive za primjenu u BiH institucijama. Jedan od zaključaka je taj da je u Bosni i Hercegovini teško primjenjivo uspostaviti sistem organizovanja politika tržišta rada na identičan način kao što je to urađeno u Belgiji jer sindikati imaju jako malu ulogu u donošenju ključnih odluka koje se tiču pitanja na tržištu rada. Problematika reprezentativnosti sindikata u BiH puno je više izražena nego što je to slučaj u Belgiji. Također, u BiH je prisutan nedostatak saradnje između ključnih učesnika na tržištu rada koji je potrebno prevladati da bi se uspostavio balans između ponude i potražnje na tržištu rada. Prepoznati su i elementi koje možemo primijeniti na našem području, kao što su: pri anketiranju poslodavaca koristiti kombinovane metode anketiranja, zavisno o stanju na tržištu rada (telefonski, *online*, lično), anketirati i poslodavce i nezaposlena lica s ciljem dobivanja informacija o zadovoljstvu uslugama koje pružaju službe za zapošljavanje; potrebno je raditi na digitalizaciji usluga, uvesti sistem cjeloživotne obuke zaposlenika službi za zapošljavanje, kreirati i implementirati godišnje planove rada s poslodavcima.

U periodu od 6. 6. do 8. 6. 2022., održana je *online* konferencija o reformi obrazovanja u Bosni i Hercegovini, inicirana od strane Mreže za izgradnju mira. Na konferenciji su učestvovali predstavnici obrazovnih ustanova te se razgovaralo o mogućnostima primjene različitih metoda i tehnika u svrhu izmjene dosadašnjeg plana i programa obrazovanja u Bosni i Hercegovini. Neki od aspekata koje bi zahvatila promjena su: oblik i sadržaj udžbenika, vrednovanje znanja u vidu ocjena, struktura predmeta i sl. Zadatak predstavnika iz Službe bio je dati svoj osvrt na svaki od aspekata o kojima se raspravljalo, povezujući ih s trenutnim stanjem na tržištu rada.

Polovinom juna, u Sarajevu je održano predstavljanje izvještaja Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH 2021./2022. „Koku školu upisati“. Federalni zavod za zapošljavanje, u saradnji s projektom Unapređenje istraživanja tržišta rada - koji finansira Evropska unija, izradio je ovaj izvještaj s ciljem boljeg informiranja učenika i roditelja, ali i donositelja politika. Izvještaj sadrži podatke iz različitih izvora (obrazovni sektor, sektor zapošljavanja, civilni sektor) koji se odnose na stanje u ponudi srednjeg stručnog obrazovanja i mogućnostima za školovanje nakon završetka osnovnog obrazovanja. Uvodničari na prezentaciji su bili predstavnici projekta Unapređenje istraživanja tržišta rada, predstavnici Delegacije Evropske unije u BiH, predstavnici Federalnog zavoda za zapošljavanje te predstavnici obrazovnih ustanova. Nakon prezentacije uslijedila je kvalitetna diskusija na temu sadržaja koji se nalazi u izvještaju, s naglaskom na usluge koje pružaju javne službe za zapošljavanje u oblasti karijernog usmjeravanja i profesionalne orijentacije.

Svrha webinaru održanog 21. 6. 2022. na temu efikasnosti politika i mjera na tržištu rada u BiH, bila je da se pokrene dijalog o ključnim elementima uspješnih politika i aktivnih mjera zapošljavanja među donositeljima odluka, praktičarima, udruženjima poslodavaca, sindikatima i međunarodnim organizacijama u BiH. Webinar se sastojao od tri panela među

kojima se prvi odnosio na uvod u BH kontekst na tržištu rada (uvodničari: Stephen Kinloch – UNDP BiH, Lidija Markota – Ministarstvo civilnih poslova BiH i predstavnik Švicarske agencije za razvoj i saradnju). Gđa Nera Monir Divan predstavila je ključne nalaze NDHR-a u vezi s tržištem rada. Vesna Dzudeska Bisheva (UNDP) govorila je o ulozi aktivnih mjera tržišta rada u poticanju ekonomskog oporavka, a Daniela Zampini (ILO) o potrebnim inovacijama u politici zapošljavanja u BiH. Nakon navedenih izlaganja, uslijedila je sadržajna i konstruktivna diskusija o iznesenim sadržajima.

Krajem juna, u Sarajevu je u zgradi Vlade Federacije BiH održan sastanak na temu mogućnosti korištenja aktivnih mjera zapošljavanja i samozapošljavanja s ciljem ekonomskog osnaživanja žena žrtava nasilja u porodici. Događaj je dio projekta „Ekonomsko i socijalno osnaživanje žena, žrtava nasilja u porodici“ finansiranog od strane Evropske unije. Događaj su otvorili predstavnici Gender centra FBiH i Helena Lončar, direktorica Federalnog zavoda za zapošljavanje. Događaju su prisustvovali predstavnici centara za socijalni rad, službi za zapošljavanje i nevladinog sektora. Sastanak je sadržavao i prezentaciju korištenja postojećih aktivnih mjera u zapošljavanju i samozapošljavanju žena žrtava nasilja koju je napravio nezavisni stručnjak Adnan Kadribašić, nakon čega je uslijedila diskusija o mogućim načinima korištenja aktivne politike za uključivanje ove kategorije na tržište rada. Direktorica Helena Lončar ponudila je mogućnost razvoja posebnog projekta za žene žrtve nasilja iz Zajedničkih projekata Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Sredinom septembra održana je konferencija na kojoj je predstavljen novi Your Job projekt za period 2022.- 2024. Projekt Your Job finansira Evropska unija u iznosu od preko 360,000 eura, a provodi ga Caritas Bosne i Hercegovine u partnerstvu s Udruženjem za razvoj kompetencija „S.K.I.L.L.S.“, Fondacijom Biznis start centar Bar, Caritasom Barske nadbiskupije i Fondacijom Mozaik. Cilj projekta je povećati zapošljivost mladih i stvaranje mogućnosti zapošljavanja za mlade u prekograničnom području kroz profesionalno usmjeravanje, prvo radno iskustvo i preduzetničku praksu, kao i kroz poticanje dijaloga među mladima, organizacija civilnog društva, preduzeća i javnih institucija. U projekt je planirano uključiti 500 mladih korisnika, žena i muškaraca od 18 do 35 godina, dugotrajno nezaposlena lica, korisnike socijalne zaštite, lica s invaliditetom. U projektu će se 12 savjetnika educirati za Pasoš kompetenciju, te će u svom svakodnevnom radu direktno raditi s mladim ljudima i lokalnim preduzećima. Realizacija navedenih projektnih aktivnosti je planirana za 2023.

Služba je aktivni partner u dva projekta koja se provode u okviru programa „Podrška Evropske unije lokalnim partnerstvima za zapošljavanje – Faza II“, koji finansira Evropska unija, a realizira Međunarodna organizacija rada u Bosni i Hercegovini. Jedan od njih je Projekt „Mentorstvom do snažnijih lokalnih partnerstava za zapošljavanje“, koji u partnerstvu implementiraju Udruženje za preduzetništvo i posao LiNK, Općina Jablanica, Općina Gornji Vakuf – Uskoplje, Služba za zapošljavanje HNK, Služba za zapošljavanje SBK, JU Srednja škola Jablanica, Strojarski fakultet Mostar, Jablanit d.o.o. Jablanica i ATT d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje, a drugi je projekt „Podrška mladima u zapošljavanju u IT sektoru“, koji implementiraju Asocijacija za ekonomski razvoj REDAH u partnerstvu s Gradom Mostarom, Sveučilištem u Mostaru, kompanijom IT odjel d.o.o. Mostar i sa Službom. Oba projekta imaju za cilj razviti lokalna partnerstva koja će kreirati programe obrazovanja za odrasle u traženim zanimanjima te provesti obuke po novim programima. Također, dio aktivnosti bit će usmjeren na obuke za samostalno preduzetništvo te davanje grantova za samozapošljavanje. U 2022. započete su aktivnosti koje se tiču kreiranja certificiranih programa obrazovanja te obuke nezaposlenih lica u tim zanimanjima. Također, provedene su i obuke za lica koja žele ući u preduzetničke vode kroz samozapošljavanje. Nastavak aktivnosti se očekuje u 2023.

Sredinom oktobra, Projekt TRIPLE WIN, u saradnji s Agencijom za rad i zapošljavanje u BiH i Središnje službe za inozemno i stručno posredovanje Njemačke (ZAV), organizovao je za

predstavnik službi za zapošljavanje studijsku posjetu u Njemačku, u svrhu upoznavanja s postupcima i rezultatima TRIPLE WIN projekta (Posredovanje pri zapošljavanju kvalifikovanog medicinskog osoblja iz Bosne i Hercegovine u Saveznu Republiku Njemačku). Osim upoznavanja s logikom, načinom rada i primjerima dobrih praksi koje se provode u okviru projekta, značajan dio posjete odnosio se na razgovore na temu nastavka saradnje i planiranih aktivnosti tokom 2023. u Bosni i Hercegovini. Osim dosadašnjih aktivnosti (posredovanje između njemačkog poslodavca i naših radnika, pomoći u iznalaženju viza, nostrifikaciji dokumenata, osiguravanju besplatnih kurseva za učenje njemačkog jezika i sl.), predstavljena je i mogućnost obrazovanja medicinskog kadra u našoj zemlji, a po standardima Savezne Republike Njemačke. Time bi se postupak nostrifikacije postojećih dokumenata znatno skratio i izbjegao, a istovremeno bi otvorilo mogućnost za dokvalifikaciju i prekvalifikaciju nezaposlenih lica u medicinska zanimanja. Ova mogućnost je trenutno predstavljena samo kao ideja i mogućnost daljnjeg razvoja projekta. Naravno, prije samih uvođenja novih pravaca djelovanja, izvršit će se opsežno ispitivanje koje će potvrditi ili opovrgnuti ove mogućnosti.

Služba, Grad Mostar i UNESCO potpisali su u novembru 2022. Sporazum o implementaciji projekta “Promocija održivog turizma i angažmana privatnog sektora za inkluzivni razvoj zajednice kao odgovora na krizu izazvanu pandemijom COVID-19”. Objavljen je i Javni oglas kojim se pozivaju zainteresirani pravni subjekti i obrti s područja Grada Mostara da se prijave na Javni poziv za finansiranje poslova/radnih mjesta u oblasti turizma i uslužnih djelatnosti. Kroz projekt će se osigurati finansiranje zapošljavanja za 88 nezaposlenih lica (koja su prijavljena na evidenciju nezaposlenih prije objave Javnog poziva) na period od tri mjeseca, uz preporuku zadržavanja radnika u radnom odnosu u 2023. Finansirani iznos bit će namijenjen za isplatu bruto plaća (neto plaća od 1.150,00 KM sa svim zakonskim obavezama na plaću). Posebna će se pažnja obratiti na zapošljavanje žena i mladih lica. Realizacija ovog projekta odvijat će se u 2023.

Redovno su se održavali kolegiji direktora Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje, u svrhu koordinacije zajedničkih aktivnosti i usklađivanja djelovanja po određenim problematikama.

Anketiranje „Ispitivanje tržišta rada”

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje u cilju dobivanja kvantitativnih i kvalitativnih podataka neophodnih za pružanje adekvatnih informacija o kretanjima na tržištu rada. U izvještajnoj godini izvršili smo anketiranje poslodavaca u dva navrata: u januaru i oktobru. Izvještaj o rezultatima istraživanja tržišta rada 2021./2022., kao svojevrsna analiza kretanja i potreba na tržištu rada u Federaciji BiH, izrađen je krajem februara 2022., dok je još uvijek prisutna pandemija COVID-19, ali s tendencijom popuštanja anti-covid mjera u velikom broju država širom svijeta. Pripreme za provođenje istraživanja tržišta rada izvršene su u posljednjem kvartalu 2021., kroz pripremu metodologije i koncepta provođenja ove aktivnosti. Izvještaj o rezultatima istraživanja tržišta rada za 2022./2023., kao svojevrsna analiza kretanja i potreba na tržištu rada u Hercegovačko-neretvanskom kantonu, izrađen je u zadnjem tromjesečju 2022.

U oba izvještaja korišteni su primarni i sekundarni izvori podataka. Osim prikupljanja i obrade podataka iz različitih izvora administrativnih podataka (Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH, kantonalnih ministarstva obrazovanja i dr.), u sklopu istraživanja tržišta rada organizovano je i anketiranje poslodavaca. Cjeloviti izvještaj za područje

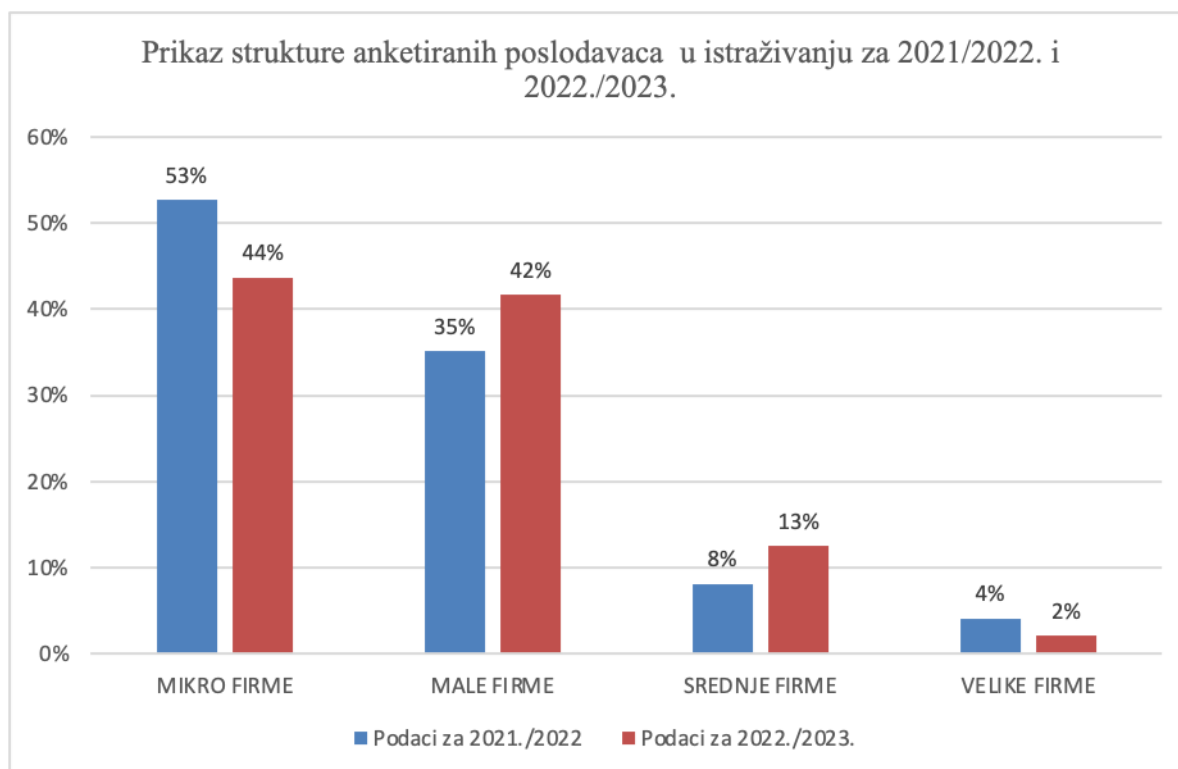
Federacije BiH dostupan je na internetskoj stranici Federalnog zavoda za zapošljavanje ([www.fzzz-ba](http://www.fzzz.ba)), a ovdje ćemo prikazati njegove glavne značajke koje se odnose na Hercegovačko-neretvanski kanton.

Federalni zavod za zapošljavanje je na osnovu master-uzorka od oko 10.000 poslodavaca registrovanih u Federaciji BiH, koji su imali pet i više zaposlenih, sortiranih u male, srednje i velike poslodavce po djelatnostima, i koji redovno izmiruje obavezne poreze i doprinose, dobivenog iz Porezne uprave Federacije BiH, metodom stratificiranog slučajnog uzorka, izdvojio uzorak koji čini 1.661 poslodavac (za 30 % veći od 2021. zbog očekivane stope odgovora od 75 % iz prethodnog istraživanja). Ova veličina uzorka, koja ima stepen pouzdanosti 95 %, daje rezultate u okviru margine greške od 2,5 %. U skladu s praksom međunarodnih organizacija (ETF, CEDEFOP), uzorkom nisu obuhvaćeni poslodavci iz sljedećih djelatnosti: poljoprivreda, šumarstvo i ribolov; javna uprava i obrana; obrazovanje; zdravstvena i socijalna zaštita.

U HNK je anketirano 148 poslodavaca u prvom, i 144 poslodavca u drugom navratu, a najveći broj njih su društva s ograničenom odgovornošću (81,7 % i 81,3 %), a svega 14 subjekata u prvom, i 19 subjekata u drugom anketiranju su obrti. Ovaj podatak je očekivan ako uzmemo u obzir da nisu anketirani poslodavci koji imaju manje od pet zaposlenih lica. Opravdanost ovog uslova možda bi trebalo razmotriti ako gledamo sa stanovišta strategije razvoja gospodarstva koja je prilično usmjerena na samozapošljavanje i razvijanje malih biznisa.

Pretpostavka je da su ova dva uzorka usporediva, s obzirom na istu metodologiju kojom su odabrana. Uzimajući u obzir da je uzorak u oba anketiranja ipak mali, sve izvedene zaključke ipak treba uzeti s rezervom. U nekim segmentima ispitivanja postoje jasno uočljive razlike, pa je upitno kolike su razlike stvarne, a koliko su rezultat uzorkovanja.

Prikaz strukture anketiranih poslodavaca po veličini

Anketirani poslodavci u FBiH su na dan 31. 12. 2021. imali 74.412 angažiranih radnika, što je 14 % od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH. Od toga je 59 % bilo muškaraca, a 41 % žena, što ukazuje da postotak zaposlenih žena u uzorku približno odgovara postotku zaposlenih žena u populaciji prema formalnom registru zaposlenih (42,3 %). Najviše radnika je bilo kod poslodavaca iz Kantona Sarajevo – 16.553, a zatim u Tuzlanskom kantonu – 14.264, Srednjobosanske – 12.766 i Zeničko-dobojskom kantonu – 12.531.

U drugom istraživanju, poslodavci su u trenutku provođenja anketiranja zapošljavali 90.448 radnika, što je činilo 16,7 % od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2022., što je za 2 % više u odnosu na prethodno anketiranje poslodavaca. Od toga je 59,1 % bilo muškaraca, a 40,9 % žena. Najviše radnika je bilo kod poslodavaca iz Kantona Sarajevo – 26.825, a zatim u Tuzlanskom kantonu – 22.107, Srednjobosanske – 11.863 i Zeničko-dobojskom kantonu – 11.579.

U sljedećoj tabeli prikazan je broj radnika koju su zaposleni kod anketiranih poslodavaca u HNK, a koji su prikazani prema spolu i dobi:

Anketiranje „Ispitivanje tržišta rada“	Ukupan broj radnika	Od toga žena	Udio žena u ukupnom broju radnika	Broj radnika mlađih od 30	Udio mlađih u ukupnom broju radnika	Od toga žena	Broj radnika starijih od 60	Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika	Od toga žena
2021/2022	6.634	2.000	30%	1.204	18%	390	280	4%	102
2022/2023	5.715	2.333	40,8 %	1.490	26,1 %	557	280	4,9 %	104

U anektiranju 2021./2022., udio mladih u ukupnom broju radnika kod anketiranih poslodavaca iznosi 18 %, dok mladi dobi do 30 godina čine 21 % od ukupnog broja zaposlenih u Federaciji BiH. Od ukupno zaposlenih kod anketiranih poslodavaca, 4 % su radnici stariji od 60 godina, a čija će radna mjesta u periodu do pet godina zbog penzionisanja biti oslobođena. U drugom istraživanju, udio mladih u ukupnom broju radnika kod anketiranih poslodavaca iznosi 26,1 %. Od ukupno zaposlenih kod anketiranih poslodavaca 4,9% su radnici stariji od 60 godina.

Uspoređujući oba istraživanja, možemo primijetiti da udio zaposlenih žena u ukupnom broju radnika raste, kao i broj mladih lica.

Posmatrano prema veličini poslodavaca u anketiranju 2022./2023., u velikim preduzećima je zaposleno 36,4 % od ukupnog broja zaposlenih u anketiranim preduzećima, a zatim u preduzećima srednje veličine 32,9 %.

Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja po veličini poslodavca				
Veličina poslodavca	Ukupno radnika	%	Od toga žena	% žena
Mikro	429	7,5%	147	34,3%
Mala	1.327	23,2%	491	37%
Srednja	1.883	32,9%	865	45,9%
Velika	2.076	36,4%	830	40%
Ukupno	5.715	100%	2.333	40,8%

Posmatrajući po grupama djelatnosti, od ukupnog broja radnika kod anketiranih poslodavaca, najviše radnika je zaposleno u prerađivačkoj industriji 40,12 %, zatim slijedi trgovina s ukupno 1.713 radnika ili 30% te ugostiteljstvo sa 11,53 % udjela. Detaljniji podaci dostupni su u tabeli ispod:

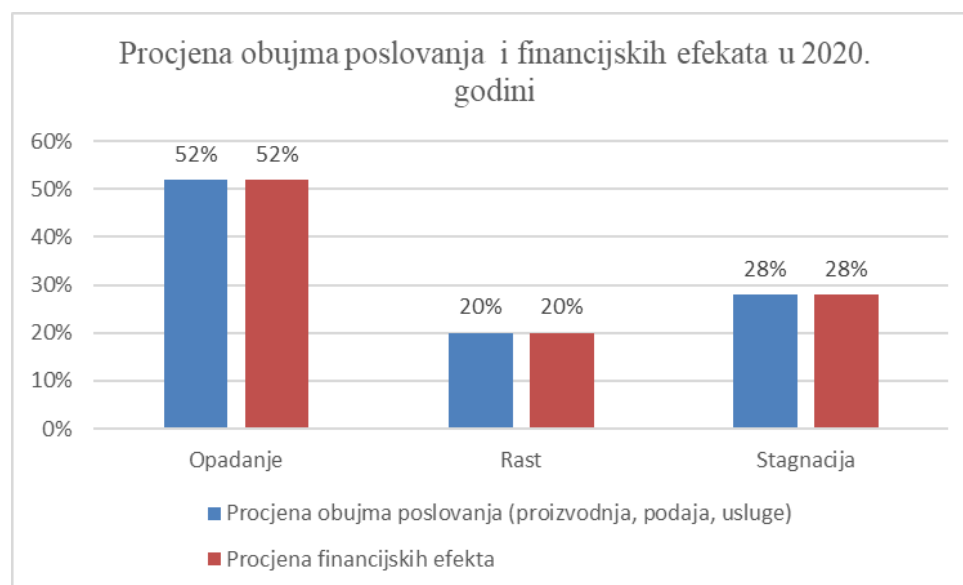
Pregled broja radnika kod poslodavaca prilikom anketiranja 2022./2023. po djelatnostima										
Djelatnost	Broj poslodavaca	Ukupan broj radnika	Udio u ukupnom broju radnika (%)	Udio žena u ukupnom broju radnika (%)	Broj radnika mlađih od 30	Od toga žena	Udio mladih u ukupnom broju radnika (%)	Broj radnika starijih od 60	Od toga žena	Udio starijih od 60 u ukupnom broju radnika
B	1	10	0,17	0	1	0	10	0	0	0
C	21	2.293	40,12	40,9	508	154	22,2	112	42	4,9
D	1	9	0,16	11,1	4	0	44,4	0	0	0
E	5	169	2,96	13,6	27	5	16	8	2	4,7
F	13	200	3,50	11,5	63	4	31,5	16	3	8
G	47	1.713	29,97	51,4	469	238	27,4	59	36	3,4
H	4	103	1,80	21,4	50	10	48,5	4	0	3,9
I	29	659	11,53	49,5	197	85	29,9	35	16	5,3
J	4	57	1,00	45,6	47	23	82,5	0	0	0
K	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0	0

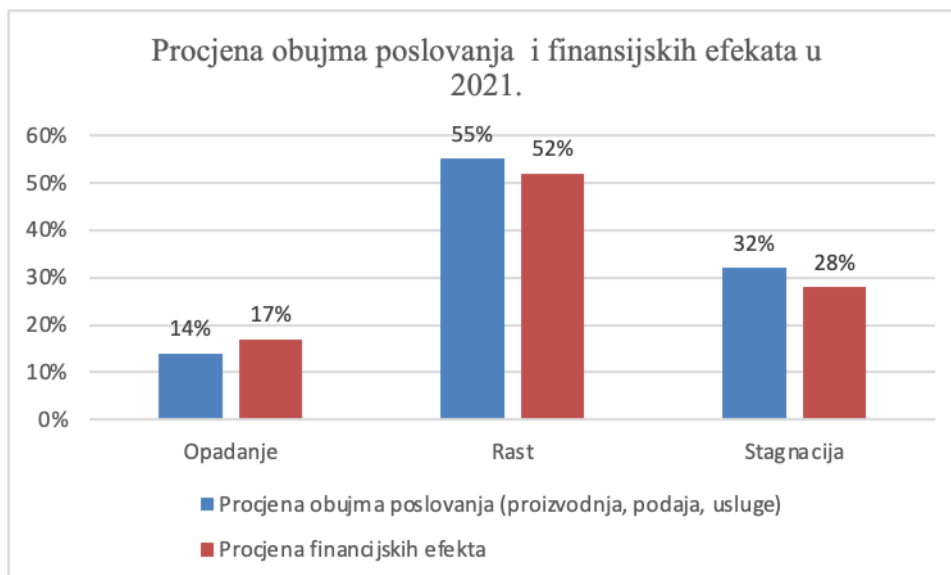
L	1	5	0,09	40	0	0	0	0	0	0
M	9	124	2,17	46	58	28	46,8	8	3	6,5
N	3	339	5,93	5	51	1	15	15	1	4,4
R	5	29	0,51	55,2	13	7	44,8	2	1	6,9
S	1	5	0,09	80	2	2	40	0	0	0
Ukupno	144	5.715	100	40,8	1.490	557	26,1	259	104	4,5

B – Rudarstvo	G - Trgovina	L – Poslovanje nekretninama
C – Prerađivačka industrija	H – Saobraćaj, skladištenje	M- Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
D–Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	I – Ugostiteljstvo	N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
E – Snabdijevanje vodom	J – Informacije i komunikacije	R – Umjetnost, zabava i rekreacija
F – Građevinarstvo	K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	S – Ostale uslužne djelatnosti

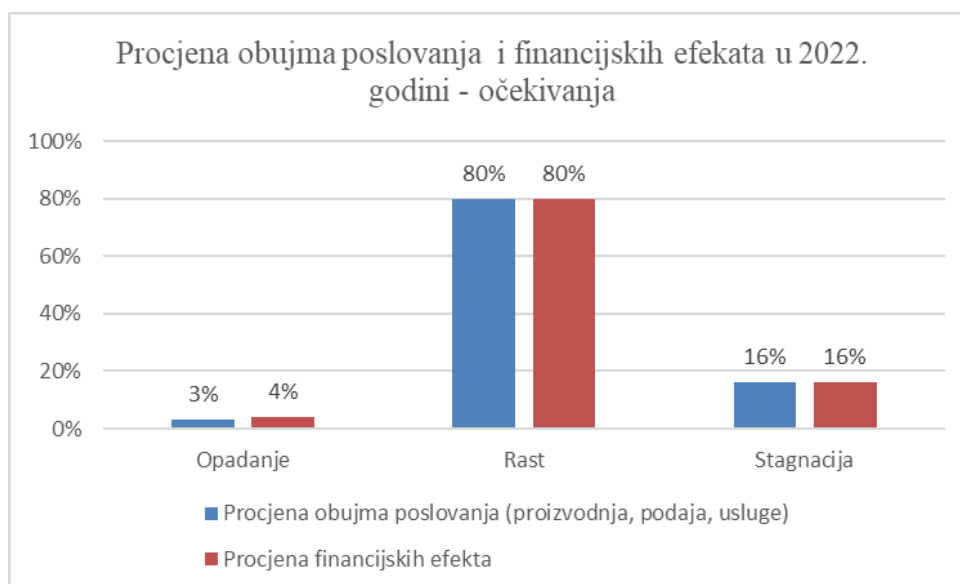
Trendovi poslovanja

Analiza odgovora poslodavaca, koji se tiču obujma poslovanja i finansijskih efekata, pokazuju da se gospodarstvo oporavlja nakon poteškoća uzrokovanih pandemijom COVID-19 virusa. Na sljedećim slikama prikazane su procjene finansijskih efekata i rasta proizvodnje i prodaje usluga anketiranih poslodavaca u 2020. i 2021.:

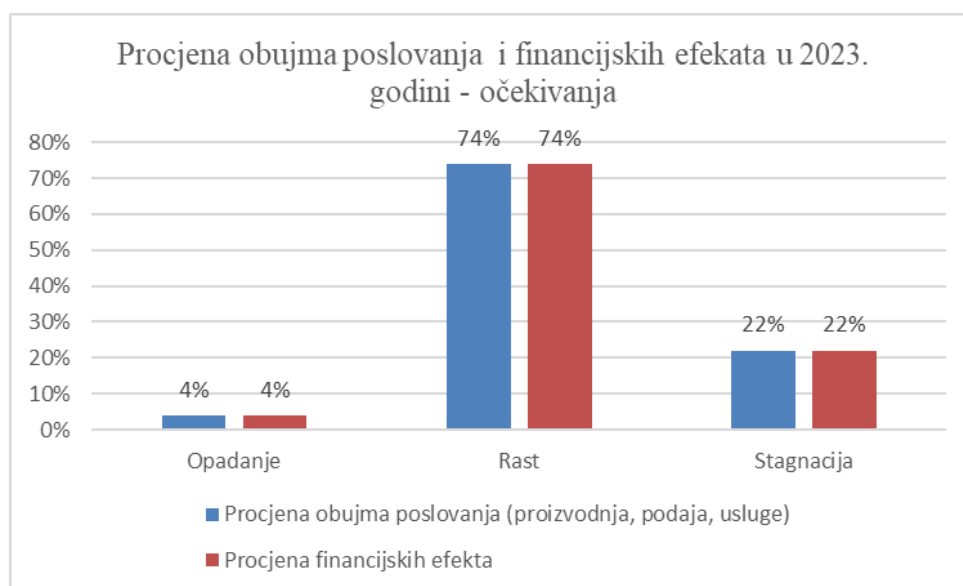
Anketirani poslodavci su poprilično optimistični u procjeni obujma poslovanja za 2022. Čak 80 % njih očekivalo je rast u obujmu poslovanja i finansijskim efektima.

U odnosu na predviđanja za 2022., u stvarnosti su se dogodila odstupanja. U 2022. obujam poslovanja i finansijskih rezultata udvostručio je opadanje. Rast je manji za 20 % od očekivanoga. Stagnacija se također udvostručila (očekivano 16 % , dogodilo se 31%).

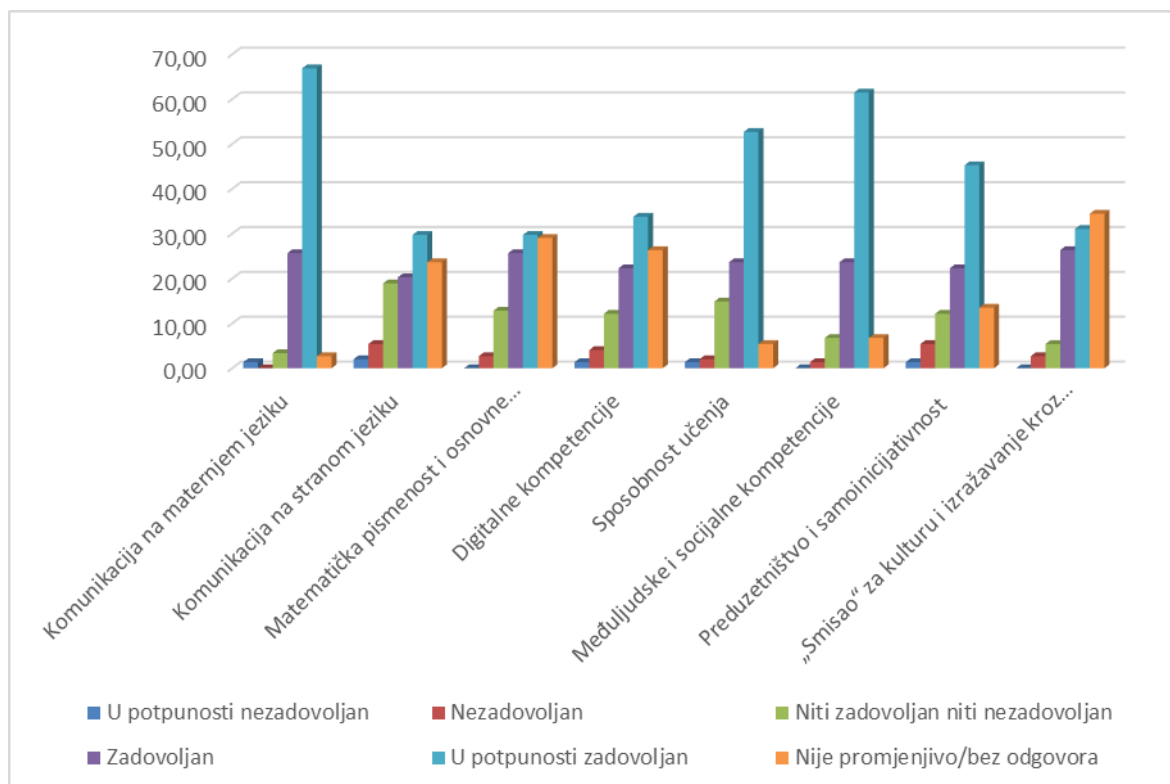
U predviđanjima razvoja poslovanja u 2023., poslodavce ne napušta optimizam, iako u skromnijoj mjeri, te 74 % njih očekuje rast u obujmu poslovanja i finansijskim efektima.

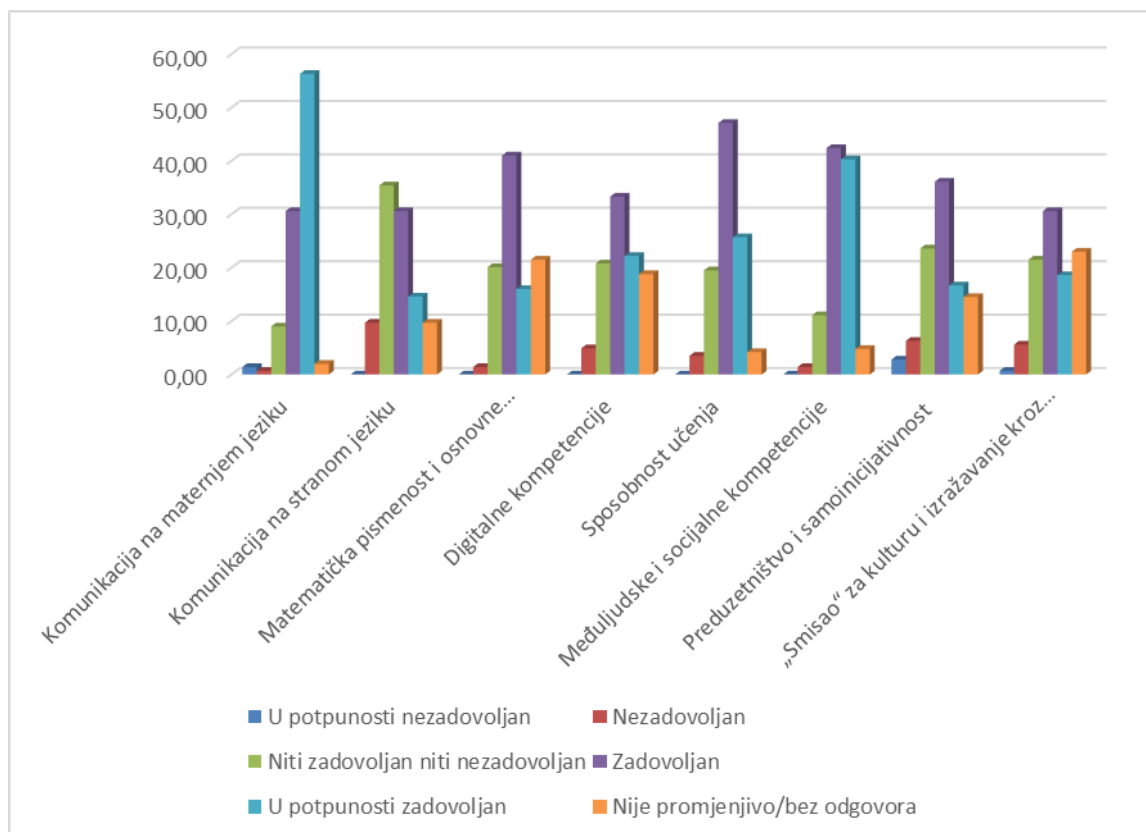
Ocjena kvalitete znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika

Cilj seta pitanja o zadovoljstvu kvalitetom znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika imao je za cilj utvrditi potrebe poslodavaca za jačanjem trenutno zaposlenog kadra. Obučavanje može biti provedeno interno ili uz vanjskog saradnika/organizacije, a sve u svrhu zadržavanja radnika te unapređenja poslovanja. U donjim grafikonima prikazani su postoci odabira ocjena kvalitete kvalifikacija, znanja i vještina postojećih radnika za anketiranja u 2021./2022. i 2022./2023.:

Ocjena kvalitete znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika u 2021./2022.

Ocjena kvalitete znanja i vještina trenutno zaposlenih radnika u 2022./2023.

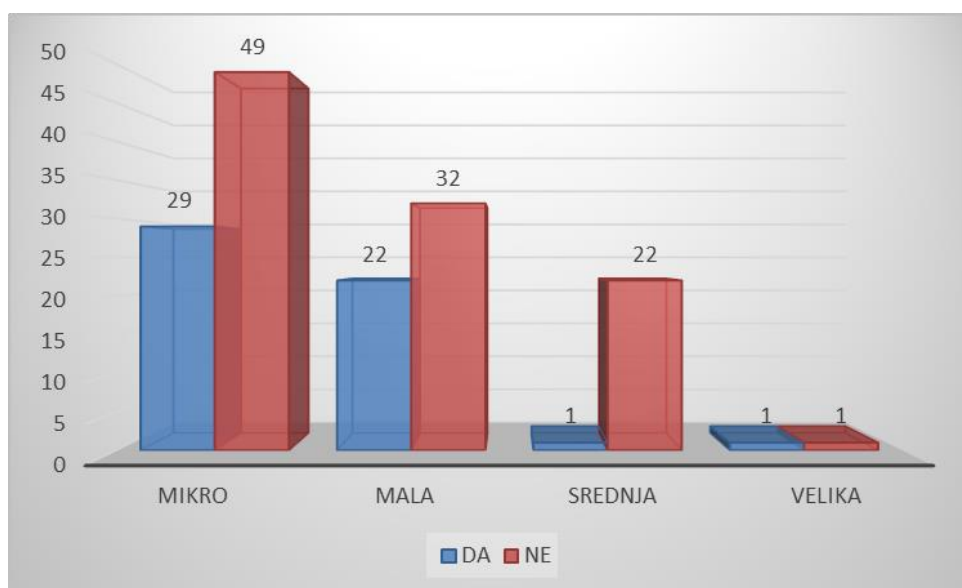
Poslodavci su najmanje zadovoljni komunikacijom na stranom jeziku, ali da bi ovaj podatak bio osnova za planiranja mjera koje bi poboljšali ovu značajku kod nezaposlenih lica, nužni su nam i podaci koliko je u njihovom poslovanju bitno to znanje/vještina.

Problemi u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika

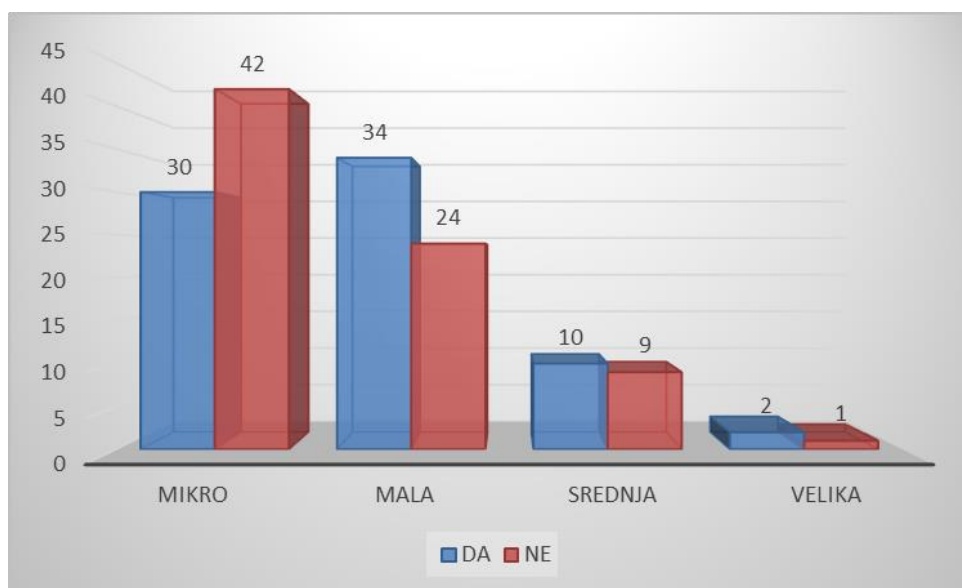
Prilikom anketiranja za period 2021./2022., 53 poslodavca (36 % anketiranih) izjasnilo se da su u 2021. imali probleme u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika određenog profila. U anketiranju 2022./2023., njih 76 (52 % anketiranih) je izjavilo isto.

U donjem grafikonu prikazane su frekvencije odgovora na pitanje „Jeste li imali poteškoća u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika“ za oba anketiranja, prema veličini preduzeća:

Problemi u zapošljavanju i pronalasku radnika u 2021./2022.

Problemi u zapošljavanju i pronalasku radnika u 2022./2023.

Radi se prvenstveno o zanimanjima u proizvodnji, uslužnim djelatnostima (prodavač, kuhar, konobar), vozači teretnih vozila te građevinski radnici, i tu nema razlike u anketiranju za period 2021./2022. i 2022./2023.

<i>Ukupan pregled zanimanja s kojima su poslodavci imali poteškoća u zapošljavanju u 2022.</i>		
Zanimanje	Broj lica	%
Konobar	70	22,5%
Prodavač – trgovac	32	10,2%
Kuhar	56	18%
Vozač teretnog vozila	16	5,1%
Radnik za jednostavne poslove	13	4,2%
Bravar	12	3,9%
Zavarivač – varilac	11	3,5%
Automehaničar	11	3,5%
Sobarica	11	3,5%
Zidar	8	2,6%
Elektroinstalater	8	2,6%
Mesar	8	2,6%
Tesar	6	1,9%
Skladišni radnik – magaciner	5	1,7%
Vozač autobusa	5	1,7%
Armirač	5	1,7%
Rukovodilac građevinskim mašinama	5	1,7%
Barmen	5	1,7%
Pomoćni radnik u proizvodnji	4	1,3%
Pekar	4	1,3%
Mehaničar elektroničar - CNC operater	2	0,6%
Građevinski tehničar	2	0,6%
Građevinski inženjer	2	0,6%
Računovođa	2	0,6%
Mašinski tehničar	2	0,6%
Inženjer elektrotehnike	2	0,6%
Ribar	2	0,6%
Informatičar	1	0,3%
Vodoinstalater	1	0,3%
Ukupno	311	100%

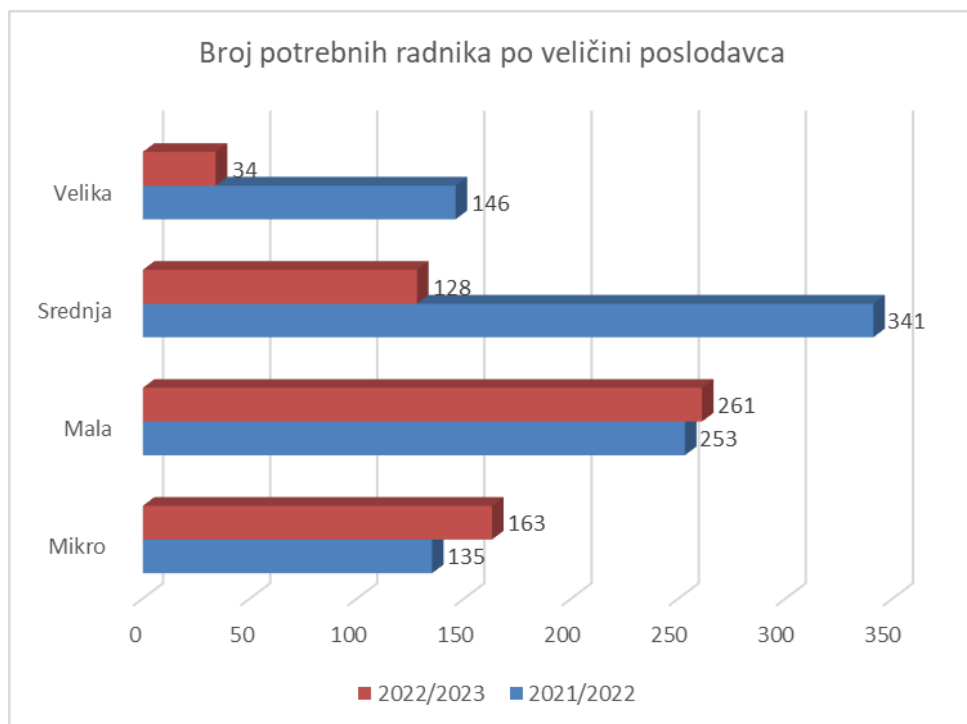
Kao razloge koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika, poslodavci koji su imali problema u pronalasku radnika posebno ističu nedostatak kadra s traženim zanimanjem, a slijede nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto te nezainteresiranost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu. Zadnji razlog je vrlo zanimljiv, i bilo bi poželjno u sljedećem anketiranju pokušati pronaći razloge za nezainteresiranost nezaposlenih lica. Nalazi do kojih se dođe mogli bi pomoći i poslodavcu i ostalim učesnicima na tržištu rada da primjene mjere kojima će se ovaj efekt ublažiti.

Razlozi koji su predstavljali prepreke u zapošljavanju i pronalasku potrebnih radnika u 2022.

Razlozi	Broj poslodavaca	%
Nedostatak kadra s traženim zanimanjem	44	57,90%
Nedostatak kadra sa stručnim znanjem i vještinama potrebnim za radno mjesto	42	55,30%
Nezainteresiranost pojedinaca za rad na konkretnom radnom mjestu	42	55,30%
Nedostatak kadra s odgovarajućim radnim iskustvom	30	39,50%
Porezna politika (visoka izdvajanja za poreze i doprinose)	17	22,40%
Udaljenost radnog mjesta od mjesta boravišta/prebivališta kandidata	12	15,80%
Nezadovoljstvo kandidata ponuđenom visinom plaće	10	13,10%
Opći ekonomski – privredni uslovi	10	13,10%
Nedostatak poticajnih sredstava za obuku i zapošljavanje	9	11,80%
Nezadovoljstvo kandidata radnim vremenom i uslovima rada	7	9,20%
Nedovoljno informacija o radnoj snazi	2	2,60%

Potrebe za zapošljavanjem

Od ukupno 148 anketiranih poslodavaca, u anketi 2021./2022., njih 61,5 % iskazalo je potrebu za zapošljavanjem u sljedećem periodu (u prethodnom istraživanju taj udio je iznosio 54 %) i to za 875 radnika. U odgovorima u anketi 2022./2023., od ukupno 144 poslodavca, njih 105 (72,9%) iskazalo je potrebu za zapošljavanjem 586 novih radnika.

U anketiranju za period 2021./2022. u uzorku su najviše zastupljena preduzeća koja se bave proizvodnjom, dok je najveća potreba iskazana za kvalifikovanim i visokokvalifikovanim radnicima. Ukupna je potreba za 875 radnika, od čega se čak 53,60 % odnosi na kvalifikovane radnike. Zanimanja za kojima je najčešće iskazivana potreba su bravari, konobari i pomoćni radnici u proizvodnji.

Kod anketiranja za period 2022./2023., ukupno su izražene potrebe za 586 radnika, 61,4 % odnosi se na kvalifikovane radnike, a zanimanja za kojima je najčešće iskazivana potreba su konobari, kuhari i trgovci.

Posmatrajući pojedinačne djelatnosti (od ukupno iskazanih), najveće potrebe za novim zapošljavanjem – i to 27,1 % iskazane su u djelatnosti ugostiteljstvo, nakon čega slijedi trgovina 21,7 % pa prerađivačka industrija 19,1 %.

Broj traženih radnika u 2023. po djelatnostima

Djelatnost	Broj traženih radnika	%
I – Ugostiteljstvo	159	27,10 %
G – Trgovina	127	21,70 %
C – Prerađivačka industrija	112	19,10 %
F – Građevinarstvo	75	12,80 %
J – Informacije i komunikacije	28	4,80 %
E – Snabdijevanje vodom	21	3,60 %
M – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	16	2,70 %
N – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	15	2,60 %
H – Saobraćaj, skladište	13	2,20 %
R – Umjetnost, zabava i rekreacija	11	1,80 %
B – Rudarstvo	4	0,70 %
D – Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	4	0,70 %
L – Poslovanje nekretninama	1	0,20 %
K – Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0%
S – Ostale uslužne djelatnosti	0	0%

Radnici s naprednim informatičkim znanjima su izrazito traženi. Od ukupno 91 poslodavca, koji su iskazali potrebu za zapošljavanjem novih radnika u 2022., njih 22 (24,2 %) izjasnilo se da imaju potrebu za zaposlenjem radnika s naprednim informatičkim znanjima. Napredna informatička znanja kod radnika najviše će biti tražena u grupi Informacije i komunikacije te Stručne, naučne i tehničke djelatnosti. U 2023. potrebu za takvim radnicima je iskazalo 17 anketiranih poslodavaca. Napredna informatička znanja kod radnika najviše će biti tražena u grupi Informacije i komunikacije - 29,2 %, te Prerađivačka industrija - 25 %. Ovdje se može primijetiti da je u 2023. znatno porasla potreba za radnicima s naprednim informatičkim znanjima u grupi Prerađivačka industrija. Mogući razlog tome je taj što industrija nastoji pratiti tehnološke inovacije i želi ulagati u sofisticiranu opremu i robotiku.

U vezi sa spremnošću poslodavaca da zaposle nezaposleno lice iz neke od teže zapošljivih ili specifičnih kategorija, uz mogućnost višestrukog izbora odgovora, 116 poslodavaca za period 2021./2022. dalo je svoje odgovore. Najveći broj je iskazao spremnost za zapošljavanje mladih bez radnog iskustva (80,1 %) i lica starijih od 50 godina (45,7 %) te lica s invaliditetom (41,4 %). Najmanje je iskazana spremnost za zapošljavanje imigranata (4,3 %) i pripadnika romske populacije (12,9 %).

U anketiranju za period 2022./2023. situacija je slična, a odgovori 132 poslodavca su prikazani sljedećoj tabeli:

Spremnost poslodavaca da zaposle neku od teže zapošljivih kategorija radnika

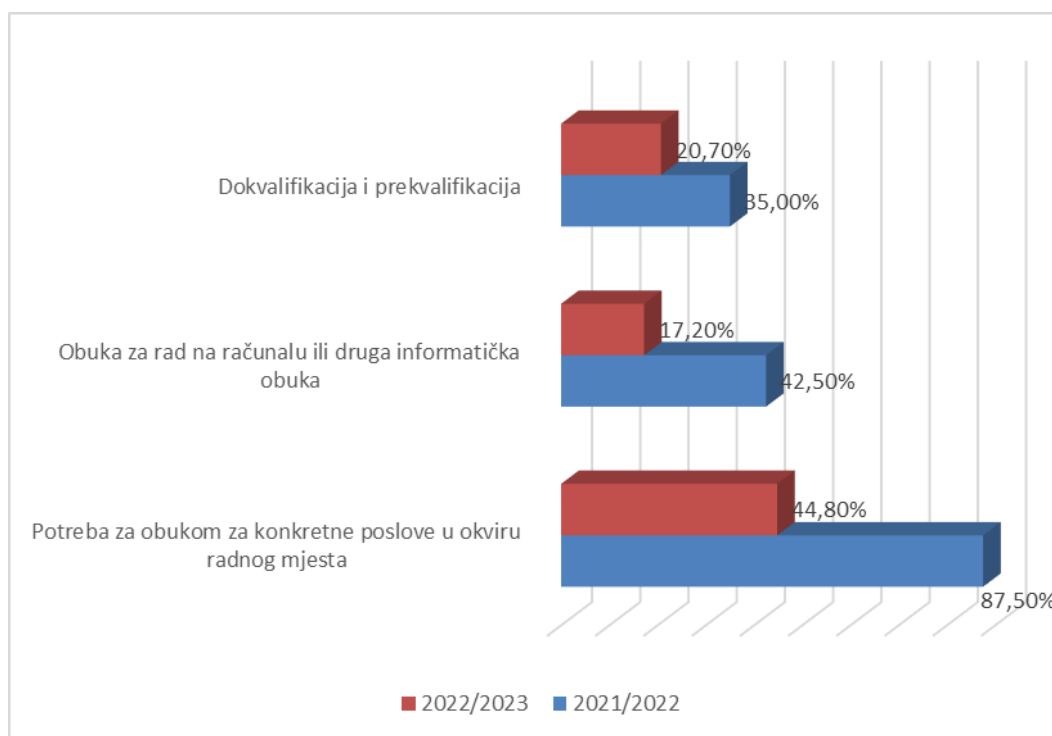
Kategorija lica	Da	%	Ne	%	Bez odgovora	%
Lice s invaliditetom	39	27,1%	93	64,6%	12	8,3%
Žrtve nasilja	34	23,6%	98	68,1%	12	8,3%
Štićenici domova za nezbrinutu djecu	41	28,5%	91	63,2%	12	8,3%
Romi	32	22,2%	100	69,5%	12	8,3%
Demobilisani branioci	50	34,7%	82	57%	12	8,3%
Žene iz ruralnih područja	46	31,9%	86	59,8%	12	8,3%
Mladi bez radnog iskustva	121	84%	11	7,7%	12	8,3%
Stariji od 50 godina	50	34,7	82	57%	12	8,3%
Nekvalifikovani radnici	51	35,4%	81	56,3%	12	8,3%
Imigranti (u skladu sa zakonskim propisima)	9	6,3%	123	85,4%	12	8,3%

Očekivani višak radnika i potrebe za dodatnim osposobljavanjem radnika

Prema odgovorima anketiranih poslodavaca, očekivani višak radnika u 2022. nije bio zabrinjavajući - svega četiri poslodavca su se izjasnila da će imati višak, dok se samo jedan poslodavac izjasnio da će imati višak radnika u 2023.

Osim potrebe zapošljavanja novih radnika, 40 anketiranih poslodavaca iz ispitivanja 2021./2022. i 39 poslodavaca iz ispitivanja 2022./2023. iskazali su potrebe i za dodatnim usavršavanjem postojećih zaposlenika zbog uvođenja novih tehnologija u procesu rada.

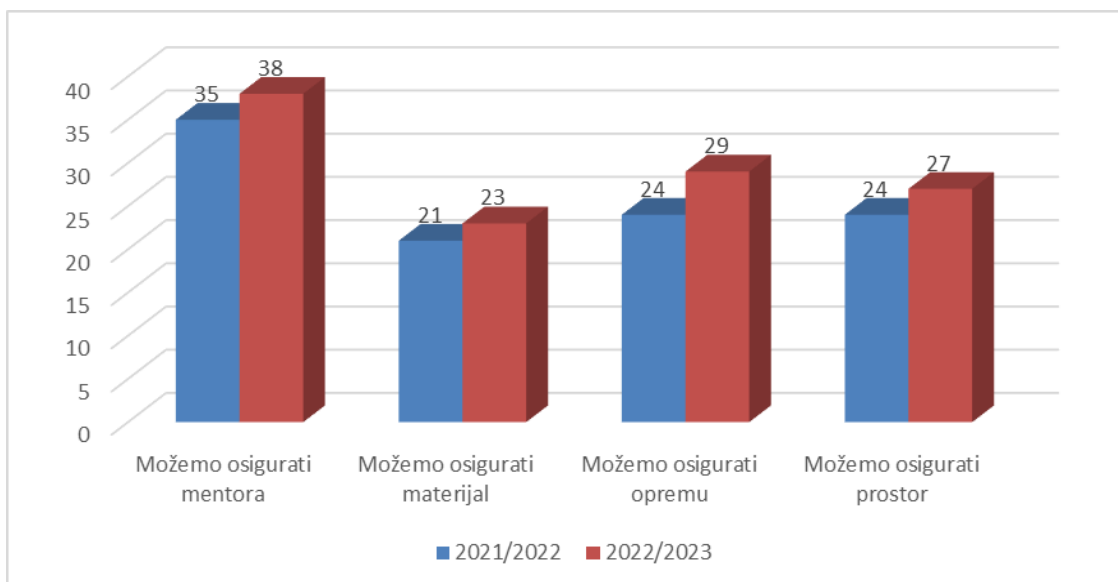
Iako su tri najčešće vrste dodatnih usavršavanja jednako rangirane u oba istraživanja, njihovi omjeri su drugačiji:

Na pitanje o mogućnostima (mentor, oprema, prostor i materijali) organiziranja praktične nastave za učenike i studente u 2022., 83,1 % poslodavaca je dalo odgovor; njih 66 % je izjavilo da nemaju mogućnost organiziranja praktične nastave, i to za sljedeća zanimanja: konobar, kuhar, CNC operater, bravar, mašinski inženjer, ITdeveloper, galvanizer, prodavač. U tu je svrhu samo 15 poslodavaca spremno ponuditi naknadu od 100 do 300 KM za polaznike prakse.

Situacija je slična i za mogućnost organiziranja praktične nastave u 2023. Od 144 anketiranih poslodavaca, njih 132 je dalo odgovor na pitanje o mogućnostima organiziranja praktične nastave za učenike i studente; njih 68,9 % je izjavilo su da nemaju mogućnost organiziranja praktične nastave.

Mogućnosti onih poslodavaca koji su iskazali interes za ove aktivnosti iz oba anketiranja su prikazane na sljedećoj slici:

Prilikom anketiranja, poslodavci su u najvećoj mjeri istakli mogućnost pružanja obuke nezaposlenim licima za sljedeća zanimanja: kuhar, konobar, CNC operater, ekonomist, farmaceutski tehničar, električar, autolimar, autolakirer, optičar, monter, agronom, računovođa, recepcionar, računarski tehničar, slastičar, zavarivač, rukovodilac mašinama. U anketi su 22 poslodavca izrazila spremnost ponuditi naknadu za praksu, a odgovori o visini naknade koju su voljni dati, u postotcima su prikazani u tabeli ispod:

Visina naknade	do 100 KM	100-200 KM	200-300 KM	300-500 KM	Više od 500 KM
Broj poslodavaca	2	4	4	8	4
%	9%	18,2%	18,2%	36,4%	18,2%

Vidljivo je da su u drugom istraživanju, u odnosu na prethodno, poslodavci spremni dati veću visinu naknade za prakse. Moguće uzroke možemo tražiti u već navedenoj problematici zadovoljenja potrebe za radnicima, pa u ovakvim aktivnostima prepoznaju dobar alat za osiguranjem buduće radne snage, što je pozitivan trend.

Također, u kontekstu obuke odraslih, od 113 poslodavaca koji su odgovorili na pitanje o mogućnostima organiziranja obuke za nezaposlena lica u 2022., 98 poslodavaca je izjavilo da nemaju te mogućnosti i da nisu spremni organizirati obuke, stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih lica. Na donjoj slici su prikazani odgovori poslodavaca koji su izjavili da imaju te mogućnosti, i to za zanimanja: galvanizer, IT developer, keramičar, kuhar, stolar, komercijalist, građevinski inženjer:

Ispitivanja za 2023., u kontekstu obuke odraslih, od 130 poslodavaca koji su odgovorili na pitanje o mogućnostima organiziranja obuke za nezaposlena lica, 107 poslodavaca je izjavilo da nemaju te mogućnosti i da nisu spremni organizirati obuke, stručno osposobljavanje i usavršavanje nezaposlenih lica.

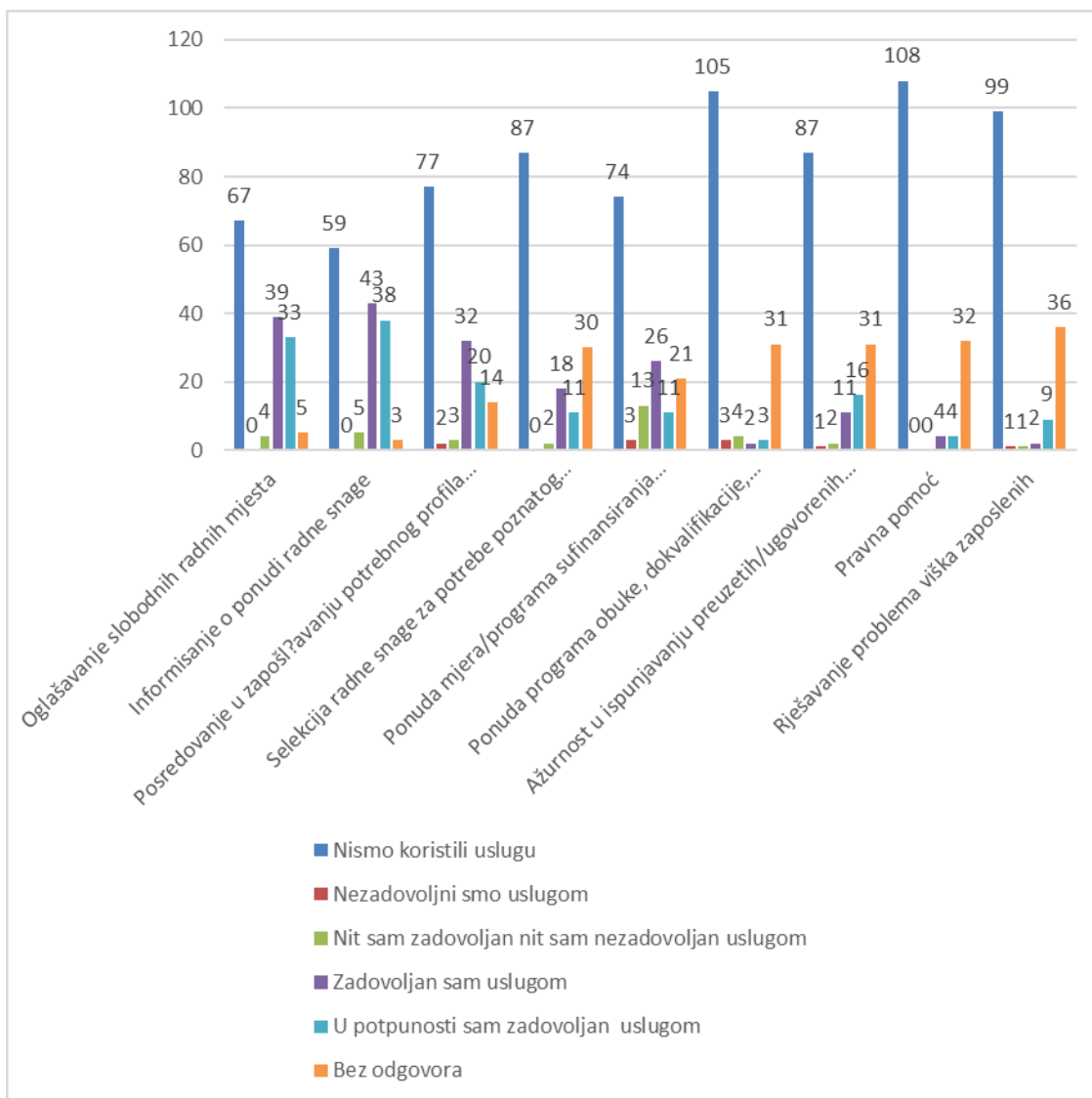
Ocjena saradnje poslodavaca s Javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH

Na pitanje o uobičajenom način traženja novih radnika, poslodavcima je ponuđen niz odgovora s mogućnošću višestrukog izbora. U tabeli ispod predstavljeni su njihovi odgovori:

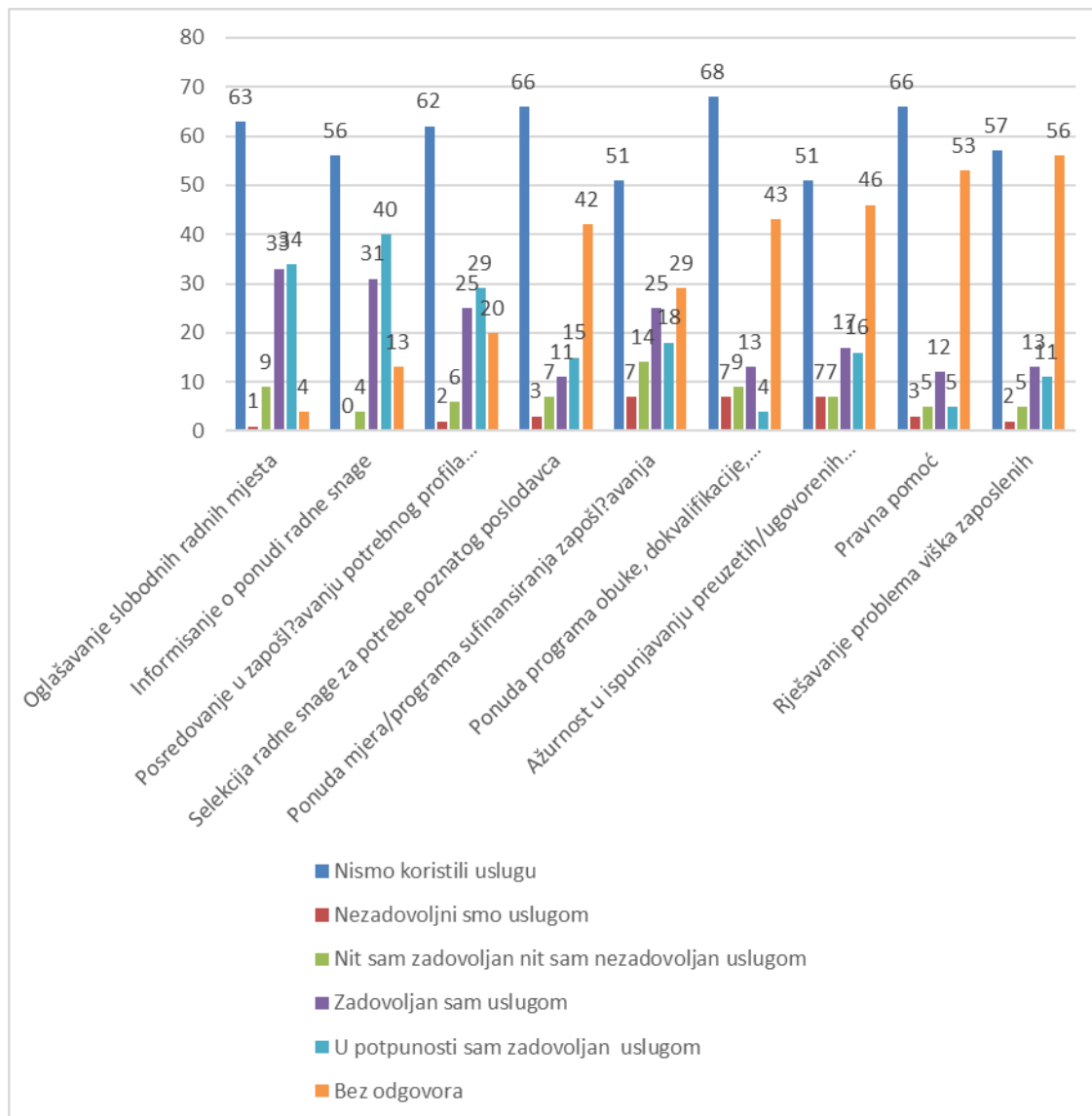
<i>Način traženja novih radnika</i>		
Način traženja radnika	2021./2022. (%)	2022./2023. (%)
Posredovanjem službe za zapošljavanje	48,3	47,9
Ličnim kontaktima, putem poznanstava i preporuka	90,5	87,9
Posredstvom sredstava javnog informiranja	20,4	26,4
Korištenjem društvenih mreža	28,6	42,9
Posredstvom privatnih agencija za zapošljavanje	6,8	2,9
Posredstvom obrazovnih ustanova	2,04	5
Korištenjem vlastite baza podataka	14,3	36,4

U okviru predočavanja ostvarene saradnje sa Službom i zadovoljstva uslugama koje ona pruža, na sljedećim grafovima je dan prikaz frekvencija odgovora za svaku od usluga:

Prikaz frekvencije odgovora – anketiranje 2021./2022.

Prikaz frekvencije odgovora – anketiranje 2022./2023.

Analitički poslovi i informiranje

U izvještajnom periodu izrađen je Izvještaj o radu Službe za 2021. te Program rada Službe za 2023. Oni su usvojeni na Upravnom odboru Službe i distribuirani svim zainteresiranim subjektima. Načinjen je i Izvještaj o radu Službe za period januar - juni 2022.

Saradnja s institucijama koje zanimaju podaci s tržišta rada i iz oblasti zapošljavanja je uspješno održana na dobrom nivou i ove godine. U okviru saradnje s raznim institucijama (općine, organizacije civilnog društva, kantonalne i federalne institucije), izrađeni su i dostavljeni razni tabelarni pregledi koji prikazuju stanje u oblasti nezaposlenosti.

Obavljena je redovna mjesečna dostava statističkih podataka o aktivnostima Službe Federalnom zavodu za zapošljavanje BiH, kantonalnom Ministarstvu zdravstva, rada i socijalne zaštite, Federalnom zavodu za statistiku i njihovom odjeljenju za statistiku u kantonu.

U izvještajnom periodu, na mrežnoj stranici Službe, izrađeno je i objavljeno 12 brojeva „Statističkog biltena”.

Štampana su i tri broja informativnoga glasnika Službe „Informativni pregled”.

Za potrebe internog informiranja, pravljene su izvodi iz mjesečnih aktivnosti rada biroa rada s kojima su upoznati djelatnici svih biroa rada i sektora u Središnjem uredu Službi.

U više navrata su ovlašteni djelatnici Središnjeg ureda i biroa rada učestvovali u televizijskim i radijskim emisijama.

Oglašavanje svih konkursa, kako onih koji su pristigli direktno od poslodavaca, tako i onih objavljenih u dnevnoj štampi, a interesantnih za naš kanton vrši se putem oglasnih ploča u biroima rada i putem internetske stranice Službe: www.szzhnz-k.ba, koja se također ažurira statističkim podacima, javnim pozivima i sl.

Oblavljene su aktivnosti koje su uključivale dogradnje i održavanje postojećih informatičkih sistema, baza podataka i programa razvijenih za potrebe Službe.

Infrastruktura:

- redovno održavanje, administriranje i unapređenje serverske opreme i infrastrukture i načina organizacije i pohrane podataka. Upravljanje virtualnim mašinama i pristupom. Automatizacija procesa instalacije programa i ažuriranja zakrpa. U upotrebi je više Windows i Linux poslužitelja.
- redovno održavanje, administriranje i unapređenje pasivne i aktivne lokalne i dislocirane kompjuterske mreže (žične i bežične kompjuterske komunikacijske mreže te aktivne mrežne opreme na deset lokacija)
- redovno praćenje stanja informatičke opreme u Službi, održavanje, servisiranje i dogradnja.

Informacijski sistemi i usluge:

- dogradnja i održavanje postojećih modula i funkcionalnosti aplikacije za vođenje evidencije nezaposlenih lica Carmen i usklađivanje sa zakonskim propisima i potrebama korisnika sistema
- dogradnja i tehničko održavanje internetske stranice Službe - www.szzhnz-k.ba
- tehničko održavanje aplikacije za evidenciju izdatih radnih dozvola stranim državljanima
- tehničko održavanje i administriranje mail poslužitelja
- informatička edukacija djelatnika Službe.

Tokom izvještajnog perioda završena je instalacija novog servera, storage uređaja i ostale kompjuterske opreme, što je omogućilo virtualizaciju kompletnog informacijskog sistema, zamjenu zastarjelog hardvera i implementaciju novijih verzija sistemskih i aplikativnih softvera. Virtualizirani su svi postojećih sistemi koristeći VMware tehnologije, ESXi hypervisor i vCentar. Samo moderniziranje serverske opreme u kompletnom informacijskom sistemu bilo je preduslov za uspostavljanje novog informacijskog sistema kojim se želi osigurati digitalizacija dokumentacije. Shodno tome, izvršena je nabavka aplikacije za digitalizaciju arhive i instalirano je kompletno serversko okruženje potrebno za rad aplikacije. Aplikacija je prošla testnu fazu i spremna je za produkciju.

Krajem 2021. započet je proces nabavke IP telefonske centrale i IP telefonskih uređaja. Jedan od preduslova za instalaciju IP telefonije bila je i nadogradnja kompjuterske mreže. Potrebno je bilo izvršiti nadogradnju pasivne i aktivne mrežne opreme u zgradi Središnje službe, što je i

učinjeno. U cilju što kvalitetnijeg rada same kompjuterske mreže, povećana je simetrična brzina pristupnog linka na 200/200 Mbps.

Za potrebe provođenja evaluacije programa aktivne politike zapošljavanja koje je Služba provodila u saradnji s FZZZ, u prethodnom periodu izrađeni su posebni izvještaji sa stanjem na dan 1. 3. 2018., 1. 3. 2019., 1. 3. 2020., 1. 8. 2020., 1. 12. 2020. i 1. 3. 2021. U cilju sagledavanja ostvarenih efekata, predviđeno je da se provede usporedna analiza efekata ostvarenih kod korisnika poticaja s eventualnim efektima zapošljavanja kod lica koja nisu koristila poticaje u okviru programa koje smo provodili. Služba je u obavezi sačiniti navedene izvještaje o evaluaciji zbog izvršenja strateških i operativnih ciljeva te zbog izvršenja obaveza prema međunarodnim projektima.

Sačinjen je popis nezaposlenih lica za isplatu jednokratne novčane naknade u skladu s Odlukom Vlade Federacije BiH, te smo povratno dobili prečišćeni popis umanjen za lica koja su ostvarila pravo na osnovu Poglavlja III i Poglavlja IV Uredbe o pomoći stanovništvu uslijed rasta indeksa potrošačkih cijena. Prečišćeni popis nadopunili smo s bankovnim računima iz aplikacije i poslali na daljnje postupanje za ostvarivanje navedenog prava. Zbog samog procesa isplate jednokratne novčane naknade, ukazala se potreba za razvojem aplikacije da bi se proces kvalitetno mogao pratiti i okončati. Aplikacija je uspješno razvijena i implementirana na naše lokalno serversko okruženje.

Krajem izvještajnog perioda pokrenuta je javna nabavka kompjuterske opreme. Sama nabavka ima za cilj moderniziranje radnih stanica za dislocirane biroe rada. U planu je da proces modernizacije bude okončan u prvom kvartalu 2023.

U Središnjoj službi redovno se obavlja kontrola unosa podataka u aplikacijski program u biroima rada radi otklanjanja pogrešaka koje mogu dovesti do netačnosti ukupnih podataka, kako za biroe rada, tako i za Službu u cjelini.

Rad Upravnoga odbora

Upravni odbor Službe imenovan je 29. 12. 2021. Rješenjem Vlade HNK o konačnom imenovanju Upravnog odbora Službe (pod brojem: 01-1-02-3409/21). Dana 4. 2. 2022. održana je prva konstituirajuća sjednica. U izvještajnom periodu, Upravni odbor Službe održao je devet sjednica. Na sjednicama su donesene sljedeće odluke:

- Odluka o usvajanju Izvještaja o redovnom godišnjem popisu u Službi za zapošljavanje HNK sa stanjem na dan 31. 12. 2021.
- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period I. - XII. 2021.
- Odluka o usvajanju Pravilnika o izmjeni Pravilnika o radu Službe za zapošljavanje HNK
- Odluka o davanju saglasnosti direktoru Službe za zapošljavanje HNK za imenovanje rukovodioca Sektora, voditelja biroa rada i odjeljenja Službe za zapošljavanje HNK
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Službe za zapošljavanje HNK za period od 1. 1. 2021. do 31.12.2021.
- Odluka o usvajanju Dokumenta okvirnog budžeta Službe za zapošljavanje HNK za period od 2023. do 2025.
- Odluka o usvajanju Izmjena i dopuna Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2022.

- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period I. - III. 2022.
- Odluka o usvajanju Izmjena Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2022.
- Odluka o usvajanju Pravilnika o izmjeni Pravilnika o radu Službe za zapošljavanje HNK
- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period I. - VI. 2022.
- Odluka o usvajanju Izvještaja o radu Službe za zapošljavanje HNK za period od 1. 1. 2022. do 30. 6. 2022.
- Odluku o usvajanju Pravilnika o dopuni Pravilnika o načinu korištenja i upotrebi mobilnih i fiksnih telefona u Službi (pročišćeni tekst)
- Odluka o preraspodjeli sredstava u Finansijskom planu Službe za zapošljavanje HNK za 2022.
- Odluka o usvajanju Izvještaja o materijalno-finansijskom poslovanju Službe za zapošljavanje HNK za period I. - IX. 2022.
- Odluka o usvajanju Izmjena i dopuna Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2022.
- Odluka o usvajanju Prijedloga Finansijskog plana Službe za zapošljavanje HNK za 2023. i Odluke o izvršenju Finansijskog plana Službe za zapošljavanje HNK za 2023.
- Odluka o usvajanju Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2023.
- Odluka o davanju saglasnosti direktoru Službe za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog kantona da može raspolagati sredstvima preko 10.000,00 KM za nabavke predviđene Planom javnih nabavki za 2023.
- Odluka o utvrđivanju Programa rada Službe za zapošljavanje HNK za 2023.
- Odluka o usvajanju izmjena i dopuna Plana javnih nabavki Službe za zapošljavanje HNK za 2022.
- Odluka o drugoj preraspodjeli sredstava u Finansijskom planu Službe za zapošljavanje HNK za 2022.
- Odluka o usmjeravanju neplaniranih namjenskih sredstava u Finansijski plan Službe za zapošljavanje HNK za 2022.
- Odluka o davanju saglasnost direktoru Službe za zapošljavanje HNK za imenovanje voditelja biroa rada Jablanica i Konjic i rukovodioca Sektora za materijalno-finansijsko poslovanje.

Sa svih sjednica su izrađeni zapisnici, odluke, zaključci, planovi i drugi materijali te su oni dostavljeni nadležnim institucijama ili sektorima u Službi, a u cilju njihove realizacije.

Materijalno osiguranje nezaposlenih lica

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica („Službene novine Federacije BiH”, broj: 41/01, 22/05 i 9/08), taj vid materijalno-pravne zaštite obuhvaća novčanu naknadu, uplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih lica i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje radi ispunjavanja uslova za penziju.

U periodu januar - decembar 2022. ukupno je izrađeno 5.031 rješenja u postupku ostvarivanja prava na novčanu naknadu (priznato pravo 3.734, prestanak prava 1.042, nastavak prava 206, odbijeno zahtjeva 49). Broj novozaprimljenih zahtjeva za rješavanje u prvom stepenu je 3.708. Svi zahtjevi su riješeni u skladu sa zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica i Zakonu o upravnom postupku.

Prosječno vrijeme korištenja novčane naknade je devet mjeseci, a prosječna visina te naknade je 427,27 KM, odnosno 40 % prosječne neto plaće isplaćene u FBiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnoga odnosa za nezaposlene lica, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. U izvještajnom periodu su podnesene četiri žalbe.

Izrada rješenja za ostvarivanje prava na novčanu naknadu vrši se elektronski uz pomoć aplikacije CARMEN. U toku je nadogradnja ove aplikacije za izradu izvještaja po raznim kriterijima.

Pravo na zdravstveno osiguranje mjesečno je ostvarilo prosječno 22.676 lica.

Pravo na uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, u skladu s članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica, stječu nezaposlena lica kojima nedostaje do tri godine staža osiguranja kako bi ostvarila pravo na penziju. Zahtjev za ostvarivanje tog prava u izvještajnom periodu podnijela su 222 lica, dok je to pravo ostvarilo 144 lica. Služba je odbila 45 lica sa zahtjevom za ostvarivanje ovog prava. Za postupanje po neriješenim zahtjevima čeka se dostavljanje uvjerenja o ukupnom stažu od nadležne službe penzijskog i invalidskog osiguranja. U izvještajnom periodu nije podnesena nijedna žalba.

Kadrovi i opremljenost prostora

Na dan 31. 12. 2022. u Službi je zaposleno 92 radnika, i to 75 radnika visoke stručne spreme, četiri radnika više stručne spreme, jedan radnik je VKV i 12 radnika sa srednjom stručnom spremom. U Službu je primljeno devet pripravnika, i to osam pripravnika s VSS - visoko obrazovanje stečeno po Bolonjskom sistemu studiranja radi stručnog osposobljavanja u struci i 1 jedan pripravnik sa srednjim stručnim obrazovanjem. Pripravnici su primljeni kroz program Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Zaključno s 31. 12. 2022., u radnom odnosu na određeno vrijeme je sedam radnika. U Službi je radni odnos prestao za 17 radnika - za 13 radnika zbog isteka ugovora o radu na određeno vrijeme, za tri radnika zbog ispunjavanja uslova za penziju i jednom radniku je sporazumno prestao radni odnos.

Primljeno je i pet radnika na neodređeno vrijeme. Prijem radnika izvršen je nakon provedene konkursne procedure u skladu sa Zakonom o radu („Službene novine Federacije BiH”, br. 26/16 i 89/18), Uredbi o postupku prijema u radni odnos u javnom sektoru u Hercegovačko-

neretvanskom kantonu („Službene novine HNK”, br. 4/19, 5/19 i 5/20) i Pravilniku o radu Službe.

Upravni odbor Službe je 27. 12. 2021. usvojio Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka Službe, na koji je Vlada HNK dala saglasnost 26. 1. 2022. Članom 14. Pravilnika propisano je da nakon njegova stupanja na snagu, a do zaključenja novih ugovora o radu, svi radnici Službe nastavljaju s radom u skladu s postojećim ugovorom o radu. Raspoređivanje radnika u skladu s ovim Pravilnikom obavlja direktor Službe, te je svim radnicima Službe zatečenim u radnom odnosu na dan stupanja na snagu ovog Pravilnika otkazan postojeći ugovor o radu i ponuđen novi ugovor o radu u skladu sa stepenom stručnog obrazovanja, školskoj spremi, radnom iskustvu i potrebama procesa rada. Novi ugovori o radu su zaključeni s danom 1. 3. 2022.

Direktor Službe je 21. 3. 2022. donio Rješenje (Broj: 01-1-02-7-548/22) o određivanju organizacijskih jedinica, odnosno radnih mjesta kojima se pošta dostavlja u rad (signiranje akata), u skladu s novim Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka Službe. Navedeno rješenje je stupilo na snagu 1. 4. 2022.

Matične evidencije radnika Službe i Evidencije o radnom vremenu uspostavljene su u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima i drugim licima angažiranim na radu („Službene novine FBiH“, broj 92/16) kojim se propisuje sadržaj i način vođenja evidencija o radnicima i drugim licima angažiranim na radu kod poslodavca. Od novembra 2013. koristi se aplikacija koja omogućava dostupnost svih podataka u vezi s kvalifikacijskom, spolnom i starosnom strukturom te podatke o ukupnom radnom stažu, radnom mjestu i sl.

Središnja služba i biroi rada smješteni su u prostorima koji su u njenom posjedu ili vlasništvu. Služba je do sada uknjižila sljedeće poslovne prostore: Središnja služba u Mostaru, Čapljina, Neum, Stolac i Prozor-Rama. Uz angažman advokata i dalje se poduzimaju redovne aktivnosti s ciljem uknjižbe ostalih poslovnih prostora u Konjicu, Jablanici, Čitluku, Ravnom i poslovni prostor u Sarajevu. U toku su aktivnosti u vezi s kupovinom poslovnog prostora u kojem je smješten Biro rada Mostar – Odjeljenje 2, a nalazi se na adresi Telčeva br. 3. S tim u vezi, u toku je postupak javne nabavke advokatskih usluga (prema PJN za 2022.), u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama – Aneks II. dio B, čime bi se konačno riješio problem uknjižbe svih poslovnih prostora.

Pravni i opći poslovi

Tokom izvještajnog perioda, u Sektoru za pravne, opće i kadrovske poslove urađeni su svi tekući poslovi u vezi s provedbom tendera; izrada pravilnika, ugovora, odluka, rješenja; tumačenje propisa i davanja uputstava za rad; odgovori na tužbe; zastupanja pred sudovima; izrada prigovora na prijedloge za izvršenja; izdavanja raznih uvjerenja i sl. Zatim, poslovi zavođenja prispjele pošte (u glavnu knjigu protokola ukupno je zavedeno 1.650 predmeta, a kroz upisnike prvostepenih predmeta i pomoćne evidencije protokolirano je: novčane naknade – 3.708, programi sufinansiranja – 734, radne dozvole – 303, tenderi – 197, dokup staža – 222, žalbe – 7, upravni odbor – 27) i dostave istih nadležnim referentima na rješavanje, a potom arhiviranja istih; distribucija raznih materijala i sl.

U toku je i izrada Plana integriteta u skladu sa strategijom Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije i Akcionim planom, a u skladu s preporukom Ureda za reviziju institucija FBiH. Budući da je Vlada HNK usvojila Strategiju Hercegovačko-neretvanskog kantona za borbu protiv korupcije i Akcioni plan za provedbu strategije HNK za

borbu protiv korupcije 2022.- 2027., obaveza Službe je izraditi plan integriteta. Direktor Službe je Rješenjem br. 01-1-02-8-1126/22 od 04. 8. 2022. imenovao povjerenstvo čiji je zadatak izraditi Plan integriteta u skladu sa strategijom HNK za borbu protiv korupcije i Akcionim planom, koji treba dostaviti na razmatranje i usvajanje Upravnom odboru Službe.

U skladu s Finansijskim planom Službe za 2022. i Planu javnih nabavki, obavljani su svi stručno – administrativni poslovi u vezi s nabavkom roba, vršenjem usluga i izvođenjem radova (izrada odluka o pokretanju postupka, priprema tenderske dokumentacije, sačinjavanje obavijesti o nabavci, objava, prikupljanje ponuda, selekcija i odabir najpovoljnijeg ponuđača, sačinjavanje zapisnika, izvještaji o radu povjerenstva, provođenje-aukcije, davanje preporuke, zaključenje ugovora i dostavljanje izvještaja Agenciji za javne nabavke BiH). U izvještajnom periodu, prema predviđenom Finansijskom planu Službe, Planu javnih nabavki, a u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, provedeni su sljedeći tenderi: Pretplata na Službene novine i Službeni glasnik (pisane i elektronske); Nabavka potrošnog materijala i materijala za održavanje higijene; Usluge održavanja i unapređenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole; Održavanje sistema VPN-a - umrežavanje biroa rada i Središnje službe; Usluge deratizacije; Usluge odvoza i deponije kabastog otpada; Nabavka potrošnog materijala i materijala za održavanje higijene; Nabavka sokova, pića i napitaka; Nabavka i najam uređaja za filtriranje vode; Nabavka rezervnih dijelova za održavanje sistema tehničke zaštite objekata i videonadzora; Tekuće održavanje: usluge održavanja poslovnih prostorija, sitni popravci; Nabavka guma; Usluge čišćenja poslovnih prostorija; Pretplata na dnevni i sedmični tisak; Održavanje kompjutera i kompjuterske opreme; Najam parking mjesta za vozilo Službe; Osiguranje radnika; Usluge javnog oglašavanja; Osiguranje imovine; Održavanje telefonske centrale; Nabavka goriva; Usluge pranja vozila; Izbor banke; Advokatske usluge; Nabavka kancelarijskog materijala i sitnog inventara; Usluge štampanja; Nabavka potrebnih dijelova za održavanje kompjutera i kopir-aparata; Servisiranje i održavanje vozila; Usluge autoodgovornosti i kasko osiguranje; Dogradnja, unapređenje, prilagodba i održavanje programa Carmen; Uređenje zelenih površina; Nabavka kancelarijskog namještaja; Izrada projekta i nacрта procjene troškova; Izrada internetske aplikacije za jednokratne novčane pomoći nezaposlenim licima (JNP); Nabavka fiksnih i mobilnih telefona; Usluge stručne pomoći za izradu Plana integriteta; Nabavka polica za arhivu; Usluge održavanja sistema videonadzora; Usluge održavanja sistema evidencije radnog vremena radnika; Nabavka ormarića za prvu pomoć; Usluge održavanja alarmnih uređaja; Usluge farbanja; Nabavka novogodišnjih paketića; Nabavka stručne literature; Nabavka metalnog ormara s ključem; Usluge pregleda električnih i gromobranskih instalacija; Nabavka alata za održavanje poslovnih prostorija; Nabavka rezervnih dijelova za održavanje sistema grijanja i hlađenja; Nabavka ostalih stručnih usluga; Nadogradnja licenci i održavanje programa za materijalno-finansijsko poslovanje (Pantheon); Nabavka kompjuterske opreme s pripadajućom opremom; Izrada Plana evakuacije; Nabavka klima-uređaja; Obrazovni seminari.

U skladu s Planom javnih Nabavki za 2022., Služba je pokrenula postupak pružanja usluga fizičke i tehničke zaštite ljudi i imovine koji je Agencija za javne nabavke poništila u žalbenom postupku. Služba je također pokrenula postupak izvođenja građevinskih radova, koji je morala poništiti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama jer nije pristigla nijedna ponuda. Budući da se ova dva postupka nisu okončala zaključivanjem ugovora, ove dvije stavke u Planu javnih nabavki za 2022. morat će se brisati i u skladu s potrebama Službe planirati u narednom periodu.

U skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, Uputstvu o objavi osnovnih elemenata ugovora i izmjena ugovora i podzakonskim aktima, Služba je nakon dostavljanja izvještaja o postupku javne nabavke Agenciji za javne nabavke, na svojoj internetskoj stranici www.szzhnz-k.ba objavila osnovne elemente ugovora za postupke javne nabavke i Odluke o izboru

najpovoljnijeg ponuđača. Objava osnovnih elemenata ugovora izvršena je na obrascu praćenja realizacije ugovora/okvirnog sporazuma koji je dio navedenog uputstva. Podaci iz obrasca redovno se ažuriraju.

Dana 10. 12. 2022. na snagu su stupile Izmjene i dopune Zakona o javnim nabavkama te će se Služba u postupku javnih nabavki pridržavati svih odredbi koje donose ove izmjene i dopune.

Redovno su održavani objekti i oprema u skladu s potrebama i raspoloživim sredstvima Službe.

Interna revizija

Interna revizija je nezavisno, objektivno uvjeravanje i konzultantska aktivnost kreirana s ciljem dodavanja vrijednosti i unapređenja poslovanje organizacije. Pomaže organizaciji ostvariti svoje ciljeve osiguravajući sistematičan, discipliniran pristup ocjeni i poboljšanju efikasnosti upravljanja rizikom, kontrolama i procesima upravljanja.

Funkciju interne revizije u Službi obavlja Jedinica interne revizije koja je uspostavljena u skladu sa Zakonom o internoj reviziji i Pravilnikom o kriterijima za uspostavljanje jedinice za internu reviziju u javnom sektoru FBiH, Pravilnikom interne revizije Službe, Poveljom interne revizije Službe i Odlukom o izmjeni Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka Službe.

Godišnjim planom Jedinice interne revizije za 2022. planirane su i izvršene tri revizije. U skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH, pripremljeno je Godišnje izvješće interne revizije za prethodnu godinu koje je dostavljeno Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Federalnog ministarstva finansija. Osim navedenog izvještaja, Jedinica interne revizije izradila je i Mišljenje interne revizije o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za revidirana područja, u okviru Izjave o fiskalnoj odgovornosti. Izrađeni su i usvojeni planski dokumenti: Studija rizika Jedinice interne revizije za 2023., Strateški plan Jedinice interne revizije za period 2023. - 2025. i Godišnji plan Jedinice interne revizije za 2023.

Strateški plan je sastavljen na osnovu procjene rizika i u skladu sa Zakonom o internoj reviziji u javnom sektoru u Federaciji BiH, Standardima interne revizije, Etičkom kodeksu internih revizora, Povelji interne revizije, Metodologiji rada interne revizije u javnom sektoru FBiH i Priručniku za procjenu rizika i planiranje interne revizije u javnom sektoru FBiH. Strateški plan se odnosi na period 2023. – 2025. i predstavlja ažuriranu verziju prethodnog Strateškog plana za period 2022. – 2024.

Godišnji plan za 2023. sastavljen je na osnovu Strateškog plana za 2023. - 2025. Jedinice za internu reviziju, koji je usvojio direktor Službe. U njemu se definiraju aktivnosti Jedinice za internu reviziju na ostvarivanju ciljeva iz Strateškog plana i određuju ciljevi, obujam, metodologija, trajanje i resursi koji su potrebni za obavljanje revizorskih aktivnosti u 2023.

Godišnji plan je predmet kontinuiranog pregleda tokom godine i ažurira se po potrebi, da bi se odrazile značajne promjene u organizaciji ili u Jedinici za internu reviziju, kao i svi dodatni zadaci na zahtjev rukovodioca. Navedene aktivnosti odgovaraju strateškom cilju: Poboljšanje kvalitete i pouzdanosti procesa Službe. Radi unapređivanja znanja, vještina i kompetencija, interni revizori su tokom 2022. učestvovali na dodatnim edukacijama, konferencijama i webinarima radi što kvalitetnijeg obavljanja poslova i zadataka revizora.

Materijalno-finansijsko poslovanje

Ukupni prihodi i primici ostvareni u izvještajnom periodu iznose 19.877.723,00 KM. Sastoje se od: poreznih prihoda u iznosu od 14.435.744,00 KM, neporeznih prihoda u iznosu od 179.042,00 KM, primitaka u iznosu od 5.225.930,00 KM i primljenih otpлата datih zajmova u iznosu od 4.007,00 KM.

Porezni prihodi čine 72,74 % ukupnih prihoda i primitaka, tj. prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti koji obveznici uplaćuju po stopi od 2,00 % na bruto plaće. Obveznik na račun kantonalne Službe za zapošljavanje uplaćuje 70,00 % obračunatog doprinosa, a 30,00 % na račun Federalnog zavoda za zapošljavanje. Neporezni prihodi odnose se na prihode od kamata, usluga građanima i ostale neplanirane prihode. Primici se odnose na nedostajuća sredstva za materijalno i socijalno osiguranje nezaposlenih lica od Federalnog zavoda za zapošljavanje u iznosu od 602.217,00 KM, primitke za jednokratne novčane pomoći za nezaposlena lica od sredstava Vlade HNK i Vlade FBiH u iznosu od 4.233.000,00 KM te primitke za programe za poticaj zapošljavanja u iznosu od 390.713,00 KM.

Ukupni rashodi i izdaci iznose 19.756.803,00 KM. Sastoje se od izdataka za: plaće i naknade troškova zaposlenima, doprinose poslodavcu i ostale poreze i doprinose, materijal, sitni inventar i usluge, grantove drugim nivoima vlasti, tekuće grantove pojedincima na osnovu materijalno socijalnog osiguranja nezaposlenih lica, ostale grantove pojedincima i neprofitnim organizacijama, sufinansiranje zapošljavanja, druge tekuće rashode i izdatke za nabavku stalnih sredstava.

U ukupnim rashodima i izdacima, izdaci za materijalno-socijalno osiguranje nezaposlenih lica iznose 67,00 % ukupnih rashoda i izdataka. Služba nedostajuća sredstva potražuje od Federalnog zavoda za zapošljavanje. Iznos potraživanih sredstava zavisi od ostvarenih prihoda i rashoda u tekućem mjesecu. Nedostajuća sredstva za protekli period iznose 602.217,00 KM.

Izdaci za materijalno-socijalno osiguranje nezaposlenih lica iznose 413.197.042,00 KM, a sastoje se od izdataka za novčane naknade u iznosu od 5.995.998,00 KM, izdataka za zdravstveno osiguranje u iznosu od 2.525.248,00 KM, izdataka za dokup staža za nezaposlena lica koja ispunjavaju uslove za dokup staža u iznosu od 402.696,00 KM, izdataka za jednokratne novčane pomoći za nezaposlena lica iz sredstava Vlade HNK i Vlade FBiH u iznosu od 4.233.000,00 KM (sredstva su isplaćena u iznosu od po 100,00 KM za nezaposlena lica koja su ostvarila pravo na jednokratnu novčanu pomoć), potraživanja za više isplaćene jednokratne pomoći u iznosu od 100,00 KM i grantovi pojedincima u iznosu od 40.000,00 KM, koji se odnose na pomoći pojedincima u skladu s Pravilnikom o dodjeli jednokratne novčane pomoći Službe. Izdaci za novčane naknade su 15,00 % manji u odnosu na isti period prethodne godine zbog smanjenog broja korisnika novčane naknade, pa su i izdaci za zdravstveno osiguranje manji za 3,36 %, a izdaci za dokup staža veći su za 17,52 % u odnosu na istu period prethodne godine zbog većeg broja korisnika.

Plaće i naknade troškova zaposlenima iznose 4.505.301,00 KM, od čega bruto plaće iznose 4.014.806,00 KM i naknade troškova zaposlenima 490.495,00 KM. Broj zaposlenih lica na dan 31. 12. 2022. je 92 lica, od čega su 7 lica pripravnici. Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi iznose 420.747,00 KM, a odnose se na zakonom propisane doprinose.

Izdaci za nabavku materijala, sitnog inventara i usluge iznose 910.338,00 KM. Odnose se na nabavku materijala, sitnog inventara i usluga za obavljanje djelatnosti Službe .

Tekući grantovi drugim nivoima vlasti u iznosu od 13.244,00 KM odnose se na uplatu sredstava Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom, u skladu s važećom zakonskom regulativom.

Tekući grantovi neprofitnim organizacijama iznose 25.000,00 KM, a odnose se na pomoći neprofitnim organizacijama, u skladu s Pravilnikom o dodjeli jednokratne novčane pomoći Službe.

Izdaci za aktivne mjere zapošljavanja iznose 390.713,00 KM, a odnose se na programe za poticaj zapošljavanja koji se realiziraju preko Službe, iz sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje i Vlade HNK

Drugi tekući rashodi u iznosu od 2.136,00 KM odnose se na pogrešne uplate prihoda od doprinosa, za koje Služba vrši povrat na osnovu rješenja nadležne porezne uprave.

Kapitalni izdaci iznose 301.282,00 KM i odnose se na nabavku kancelarijskog namještaja, opreme, dogradnju i nabavku softvera, te rekonstrukciju zgrada.

Ukupni prihodi i primici iznose 96,09 % planiranih, a rashodi i izdaci 95,70 % od planiranih sredstava. Prihodi od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti su 9,50 % veći od planiranih sredstava, a u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 11,51 %. Ostvareni višak prihoda nad rashodima iznosi 78.920,00 KM.

Prilog: Tabele Porezne uprave o stanju zaposlenosti na dan 31. 12. 2022.

Tabela 1: Pregled broja zaposlenih i broja poslovnih subjekata po obliku vlasništva i obliku organiziranja na dan 31. 12. 2022.

Općina	Oblik vlasništva	Oblik organiziranja	Broj zaposlenih	Broj poslovnih subjekata
ČAPLJINA	DRŽAVNO	Dioničarsko društvo	1	1
		Društvo s ograničenom odgovornošću	111	4
		Javna ustanova	175	2
		Ustanova	307	8
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	5	1
	NEMA	Nije popunjeno	945	178
		Predstavništva stranih lica u BiH	1	1
		Strana i međunarodna nevladina organizacija	2	1
		Sudska vlast	40	1
		Organi zakonodavne i izvršne vlasti	148	1
		Tužilaštva i pravobranilaštva	1	1
		Udruženje	16	10
		Udruženja, savezi, fondacije	2	1
		Vjerske zajednice i njihovi savezi	7	1
	PRIVATNO	Dioničarsko društvo	5	3
		Društvo s ograničenom odgovornošću	1.307	183
		Samostalni preduzetnik	506	292
		Ustanova	67	7
	ZADRUŽNO	Zadruga	9	1
ČITLUK	DRŽAVNO	Ustanova	320	10
		Javna ustanova	97	1
		Društvo s ograničenom odgovornošću	19	1
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	47	1
	NEMA	Nije popunjeno	1.110	221
		Organi zakonodavne i izvršne vlasti	93	1
		Vjerske zajednice i njihovi savezi	37	2
		Udruženje	25	14
		Sudska vlast	18	1
		Strana i međunarodna nevladina organizacija	12	3
		Fondacija	5	3
		Savez udruženja ili fondacija	1	1
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	2.544	354
		Samostalni preduzetnik	663	384
		Ustanova	106	6
		Dioničarsko društvo	78	3
	ZADRUŽNO	Zadruga	4	2
JABLANICA	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	16	2
		Javna ustanova	215	7

		KOMBINOVANO	Dioničarsko društvo	238	2
		NEMA	Nije popunjeno	649	61
			Savez udruženja ili fondacija	1	1
			Organi zakonodavne i izvršne vlasti	63	1
			Tužilaštva i pravobranilaštva	2	1
			Udruženje	9	8
			Vjerske zajednice i njihovi savezi	6	1
		PRIVATNO	Dioničarsko društvo	6	1
			Društvo s ograničenom odgovornošću	333	58
			Samostalni preduzetnik	424	173
			Ustanova	6	1
KONJIC	DRŽAVNO		Društvo s ograničenom odgovornošću	20	4
			Ustanova	43	3
			Javna ustanova	737	11
	KOMBINOVANO		Društvo s ograničenom odgovornošću	76	2
			Dioničarsko društvo	1.626	4
	NEMA		Vjerske zajednice i njihovi savezi	25	1
			Udruženje	34	10
			Sudska vlast	42	1
			Organi zakonodavne i izvršne vlasti	123	1
			Nije popunjeno	797	147
	PRIVATNO		Ustanova	7	2
			Dioničarsko društvo	38	3
			Samostalni preduzetnik	568	330
			Društvo s ograničenom odgovornošću	2.324	176
	ZADRUŽNO		Zadruga	3	2
MOSTAR	DRŽAVNO		Društvo s ograničenom odgovornošću	821	9
			Javna ustanova	2.556	42
			Ustanova	4.930	40
	KOMBINOVANO		Ustanova	3	1
			Društvo s ograničenom odgovornošću	333	4
			Dioničarsko društvo	937	7
	NEMA		Biroi rada stranog društva	1	1
			Diplomatsko-konzularna predstavništva	5	1
			Predstavništva stranih lica u BiH	5	3
			Komora	6	5
			Ombudsman	9	1
			Fondacija	14	5
			Strana i međunarodna nevladina organizacija	15	2
			Savez udruženja ili fondacija	18	7
			Strukovne asocijacije	18	3
			Politička organizacija	22	4
			Tužilaštva i pravobranilaštva	72	3
			Vjerske zajednice i njihovi savezi	82	11
			Sudska vlast	166	2

		Udruženje	307	76
		Upravne organizacije	615	12
		Organi uprave	768	23
		Organi zakonodavne i izvršne vlasti	1.265	5
		Nije popunjeno	8.255	1.078
	PRIVATNO	Komanditno društvo	1	1
		NEMA OBLIK ORGANIZIRANJA	14	1
		Ustanova	544	50
		Dioničarsko društvo	595	15
		Samostalni preduzetnik	2.880	1.531
		Društvo s ograničenom odgovornošću	9.320	1.301
	ZADRUŽNO	Zadruga	8	6
STOLAC	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	36	1
		Javna ustanova	184	5
		Ustanova	214	5
	NEMA	Humanitarna organizacija	4	1
		Nije popunjeno	261	70
		Savez udruženja ili fondacija	3	1
		Organi zakonodavne i izvršne vlasti	83	1
		Tužilaštva i pravobranilaštva	3	1
		Udruženje	15	5
		Vjerske zajednice i njihovi savezi	7	1
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	356	51
		Samostalni preduzetnik	228	169
		Ustanova	1	1
	ZADRUŽNO	Zadruga	7	3
RAVNO	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	11	2
		Javna ustanova	19	2
		Ustanova	21	1
	NEMA	Nije popunjeno	36	9
		Organi zakonodavne i izvršne vlasti	18	1
		Vjerske zajednice i njihovi savezi	3	1
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	36	11
		Samostalni preduzetnik	22	10
PROZOR	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	51	3
		Javna ustanova	69	4
		Ustanova	300	10
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	59	1
	NEMA	Nije popunjeno	264	49
		Savez udruženja ili fondacija	10	1
		Organi zakonodavne i izvršne vlasti	93	1
		Tužilaštva i pravobranilaštva	2	1
		Udruženje	43	7
		Vjerske zajednice i njihovi savezi	7	1
	PRIVATNO	Dioničarsko društvo	9	1

		Društvo s ograničenom odgovornošću	352	90
		Samostalni preduzetnik	156	120
NEUM	DRŽAVNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	60	3
		Javna ustanova	5	1
		Ustanova	101	5
	KOMBINOVANO	Društvo s ograničenom odgovornošću	68	2
		Ustanova	2	1
	NEMA	NEMA OBLIK ORGANIZIRANJA	202	42
		Organi zakonodavne i izvršne vlasti	84	1
		Udruženje	4	2
	PRIVATNO	Društvo s ograničenom odgovornošću	306	38
		NEMA OBLIK ORGANIZIRANJA	2	1
		Samostalni preduzetnik	117	56
		Ustanova	5	2
UKUPNO			55.784	7.762

Tabela 2: Pregled broja zaposlenih po području djelatnosti na dan 31. 12. 2022.

Područje	Područje naziv	Broj zaposlenika	Broj poreznih obveznika
nema	Nema	344	23
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	808	308
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	141	24
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	8.229	771
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	1.943	66
E	SNABDIJEVANJE VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	1.034	31
F	GRAĐEVINARSTVO	2.923	343
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKALA	10.061	2.389
H	PREVOZ I SKLADIŠTENJE	2.534	342
I	DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE (HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO)	3.695	1.069
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	2.073	204
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	1.151	153
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	154	53
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	1.569	446
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	985	164
O	JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	5.041	105
P	OBRAZOVANJE	5.277	182
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	5.423	137
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	1.326	423
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	1.068	528
U	DJELATNOSTI IZVAN TERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I ORGANI	5	1
UKUPNO		55.784	7.762